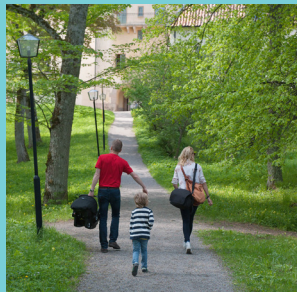
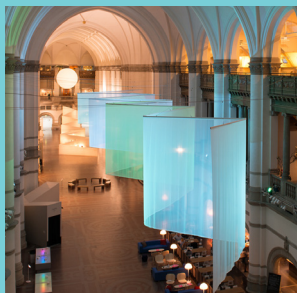
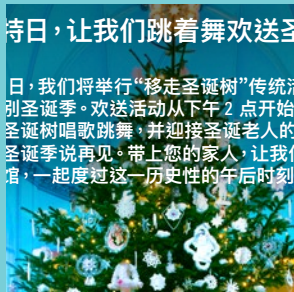

NORDISKA MUSEET

今日，让我们跳着舞欢送圣

日，我们将举行“移走圣诞树”传统活动告别圣诞季。欢送活动从下午2点开始，圣诞树唱歌跳舞，并迎接圣诞老人的圣诞季说再见。带上您的家人，让我们官，一起度过这一历史性的午后时刻。

Årsredovisning

Stiftelsen Nordiska museet 2016

När språkforskaren och kulturhistorikern Artur Hazelius (1833–1901) gjorde sin första insamlingsresa i Dalarna 1872 ville han rädda en folkkultur som han trodde skulle gå förlorad. Året därpå öppnade han den första utställningen, Skandinavisk-Etnografiska samlingen, på Drottninggatan i Stockholm. Redan 1880 hade samlingen blivit så omfattande att han ombildade den till Stiftelsen Nordiska museet. I sitt överlåtelsebrev skänkte han samlingarna till svenska folket. En särskild nämnd skulle ansvara för verksamheten, som även kom att inkludera Skansen, grundat 1891.

De tillfälliga utställningslokalerna blev snart för små. Planerna på det stora museibyggget på Djurgården växte fram med syftet att skapa "en bra hemvist" för museets samlingar och därtill "en stor nationell festhall". Detta lade grunden för Nordiska museet och Skansen, som vid tiden för Artur Hazelius död hade vuxit till en nationell institution med internationell räckvidd. För honom stod människan i centrum och han satte "Känn dig själv" som motto på museets emblem. Föremålen som samlades in skulle samtidigt beskrivas, registreras och resultaten publiceras. Vetenskapliga perspektiv gick hand i hand med folkbildning.

Från och med 1963 tog staten ett större ekonomiskt ansvar för stiftelsens verksamhet och har sedan dess utsett nämndens ledamöter. Samma år avskildes Skansen och blev en självständig stiftelse med egen styrelse. Institutionerna är fortfarande sammanflätade med varandra.

Stiftelsen Nordiska museet är i dag Sveriges största kulturhistoriska museum. Samlingarna speglar landets kulturhistoria från 1500-talet till nutid. Föremålssamlingen omfattar ca 1,5 miljoner objekt och tar ca 25 000 kvadratmeter magasinsyta i anspråk. Arkivet omfattar drygt 5 500 och biblioteket ca 4 000 hyllmeter material. Fotosamlingarna bedöms innehålla ca 6 miljoner fotografier. Museet har systematiskt samlat in uppgifter om svenskt folkliv i över hundra år, både om materiell och immateriell kultur – om hur människor har tänkt, känt och trott.

Utöver den stora museibygnaden på Djurgården äger stiftelsen flera kulturhistoriska miljöer på skilda håll i landet: Julita gård, Tyresö slott, Svindersvik, Härkeberga kaplansgård samt Wicanderska villan på Djurgården. Stiftelsen svarar för driften och förvaltningen av dessa miljöer med totalt över 400 byggnader och vidsträckt historiska parker och landskap, oftast i samverkan med utomstående intressenter som kommuner, byalag, föreningar och privatpersoner.

Stiftelsen Nordiska museets verksamhet finansieras till 72 procent av statsbidrag. Det är stiftelsens nämnd (styrelse) som svarar för att stiftelseförordnandet följs. Ansvaret för frågor som rör användningen av tillgångar och placering av förmögenhet ligger hos nämnden i enlighet med stiftelselagen och stiftelsens egna stadgar.

Av stadgarna framgår att Stiftelsen Nordiska museet har till uppgift att bevara och levandegöra minnet av liv och arbete i Sverige, företrädesvis för tiden efter 1520. Stiftelsens ansvar omfattar hela det kulturhistoriska fältet med undantag av de delar som hänförs till någon annan institution. Den ska enligt stadgarna särskilt vårda, förteckna, vetenskapligt bearbeta och genom nyförvärv berika sina samlingar; hålla ett urval av samlingarna tillgängliga samt driva och stödja utställningsverksamhet och annan kulturförmedlande verksamhet; därtill initiera, driva och stödja forskning inom museets verksamhetsområde.

När Stiftelsen Nordiska museets grundare, Artur Hazelius, föddes 1833 fanns ingen elektricitet eller elektrisk belysning. Norden låg insvept i mörker det mesta av dygnet under den långa nordiska vintern, för att under en kort sommar ha solljus nästan dygnet runt. Med uppfinningen av elektriciteten ett halvt århundrade senare förändrades en av de mest fundamentala förutsättningarna för liv och vardag på de nordliga breddgraderna. Bibelns och folktrons förklaringar till skapelsen av ljus och liv gav samtidigt vika för rationella vetenskaper med hisnande tidsperspektiv för människans historia på flera miljoner år. En ny och urban era med nya kon-

takter med omvärlden och därmed nya värderingar och synsätt tog form. På landsbygden började det gamla bondesamhället övergå till ett modernt lantbruk med nya produktionsformer och storskaliga dimensioner. Under 2016 fokuserade stiftelsens två största utställningar, *Nordiskt ljus* och *Åker*, på just denna brytningstid.

Stora och viktiga insatser har även gjorts gällande vård av samlingar, byggnader, historiska parker och landskap. Vi har också lagt grunden för en varumärkesförflyttning från "svensk" i riktning mot "nordisk" och gjort färdigt en utvecklingsplan för Isak Gustaf Clasons storslagna museibygnad på Djurgården utifrån både tillgänglighets- och byggnadsantikvariska perspektiv.

Stiftelsen Nordiska museet är Sveriges äldsta kulturhistoriska centralmuseum och har under snart 150 år utvecklats och stärkt sin roll som kunskapsinstitution. Forskningsbaserad kunskap om historia och samtid blir allt viktigare, inte minst i ljuset av den tendens till "alternativa" sanningar som märks i Sverige och i världen. Stiftelsen är därför tacksam för de många och värdefulla samarbeten som vi har inlett med myndigheter, lärosäten och nyckelpersoner kring vår verksamhet i stort. Det gäller frågor som migration och integration samt människors vardag i Arktis i ljuset av klimatförändringarna. Vi har också med glädje mottagit generösa bidrag till nya forskningsprojekt.

Vår verksamhet har lockat en stor publik. Totalt har vi tagit emot drygt 640 000 människor på våra anläggningar, ökat antalet besök på webben och under vissa månader ökat våra verksamhetsbesök med hela 45 procent. Detta är en utveckling som vi är mycket stolta över. Jag vill därför varmt tacka för ett fint samarbete med alla partner liksom våra kolleger på Djurgården och de kommuner där våra anläggningar finns.

Sanne Houby-Nielsen, PhD

Styresman för Nordiska museet

Stockholm, januari 2017

Årsredovisning	2
Förvaltningsberättelse	2
Stiftelsens ändamål och uppdrag	2
Allmänt om verksamheten 2016	2
Utveckling av företagets verksamhet, resultat och ställning	4
Väsentliga händelser under räkenskapsåret	4
Forskning och utveckling	4
Icke-finansiella upplysningar	5
Tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet enligt miljöbalken.....	5
Resultaträkning	6
Balansräkning	7
Kassaflödesanalys	9
Noter	10
Underskrifter	19
Revisionsberättelse	20
Verksamhetsberättelse 2016	22
Uppdrag	23
Redovisningens indelning	23
Museets samlingar, byggnader, historiska parker och landskap	24
Utveckling av samlingarna	25
Registrering och katalogisering.....	25
Förvaring och vård	26
Insamlingar, undersökningar och förvärv.....	28
Publik verksamhet	30
Besökare	31
Museet på Djurgården	32
Museets kulturmiljöer	35
Arkiv och bibliotek	38
Digitala medier.....	40
Förlaget.....	43
Kunskap och samverkan	45
Kunskapsuppbyggnad, forskning och universitetssamverkan	46
Utlån	47
Nationell samverkan, stöd och rådgivning	48
Internationellt utbyte och samarbete	49
Övergripande perspektiv	51
Tillgänglighet.....	52
Jämställdhet och mångfald	52
Museet som arbetsplats	53
Revisionsintyg	54
Tack vare våra vänner	55

ÅRSREDOVISNING

Stiftelsen Nordiska museet (org nr 802002-4686) får härmed avge redovisning för räkenskapsåret 2016. Stiftelsens säte är Stockholm.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

STIFTELSENS ÄNDAMÅL OCH UPPDRAG

Stiftelsen Nordiska museet är ett nationellt museum för kulturhistoria. Som mål för stiftelsen gäller dels de verksamhetsmål som utgår från stiftelsens stadgar, dels de riktlinjer som redovisas i regeringsbeslutet för budgetåret 2016 avseende statens bidrag till Stiftelsen Nordiska museet (Ku2015/02965/LS (delvis)). Av riktlinjerna framgår att en särskild resultatredovisning ska lämnas till regeringen. Denna redovisning sker i form av en separat verksamhetsberättelse.

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN 2016

Stiftelsen Nordiska museet är allt sedan grundandet 1880 en central kulturinstitution i Sverige och bedriver en bred verksamhet ur ett nationellt och internationellt perspektiv. Museet har till uppgift att bevara och levandegöra minnet av liv och arbete i Sverige, företrädesvis för tiden efter 1520. Ansvarsområdet omfattar hela det kulturhistoriska fältet utom de delar som har hänförs till andra institutioner. Verksamheten utgår från stiftelsens egna stadgar och från de årliga riktlinjer som är knutna till regeringens bidrag. Den förhåller sig även allmänt till regeringens nationella kulturpolitiska mål.

Stiftelsen Nordiska museet förvaltar, tillgängliggör och producerar ny kunskap dels utifrån föremåls- och arkivsamlingarna, dels genom en fortlöpande insamling, dokumentation och forskning. Detta sker såväl internt som genom olika samarbeten och i direktkontakt med besökare och användare. Nya arbetssätt har introducerats under 2016 gällande förvärv och samtidsdokumentation under de närmaste åren, bl.a. i samverkan med aktörer i det civila samhället.

Stiftelsen Nordiska museet har betydande och omfattande kulturhistoriska samlingar sett i både nationellt och internationellt perspektiv. Samlingsvården är en central aktivitet och syftar till ett långsiktigt bevarande och ett ökat tillgängliggörande. En särskild insats påbörjades under 2016 genom flytten av dräktsamlingen till nya magasin med mer ändamålsenligt klimat. Utöver vård av samlingar bedriver stiftelsen en omfattande byggnadsvård och underhåll och utveckling av historiska parker och landskap och har under året även initierat nya utgrävningar av cisterciensklostret på Julita gård. Samtidigt har en mångårig finansiell prioritering av infrastrukturen för förvaring och tillgängliggörande av museets arkiv nu nått målet, vilket betyder att resurser har börjat föras över till publika satsningar enligt nya mål och strategier.

Stiftelsen tillgängliggör kunskap och samlingar för en nationell och internationell publik genom utställningar, visningar, programpunkter, digitala medier, publikationer, utlån, seminarier, föreläsningar m.m. Under 2016 öppnade utställningarna *Nordiskt ljus*, *Åker*, *Migrationens ansikte* och *Att fånga ögonblicket*. Bland de mest uppskattade programpunkterna märktes öppningsdagen för *Nordiskt ljus* samt *Kulturnatten* och *Äppeldagarna*. Erbjudandet av fri entré en kväll i veckan, öppethållande även på måndagar, utvidgade öppettider sommartid samt ökad synlighet på webben och i andra medier understryker det nya publikfokus som genomsyrar stiftelsens arbete.

Ett annat exempel på detta nya fokus är planeringen av den fysiska miljön i form av en generalplan för museibygnaden på Djurgården. Arbetet med denna plan har pågått under hela 2016 och beskriver en mer attraktiv besöksupplevelse för flertalet målgrupper. Bland förändringarna finns väsentligt utökade ytor för barn och förbättrade resurser för besökare med funktionsnedsättning. En särskild händelse under året var att den Wicanderska villan (Villa Lusthusporten) visades för publik för första gången.

Stiftelsen Nordiska museet omfattas inte av fri entré-reformen, som infördes för övriga centralmuseer 2015. I stället erbjuder stiftelsen generösa öppettider och varierad utställnings- och programverksamhet och kan notera en ökning av antalet besök jämfört med föregående år. Under 2016 hade stiftelsen i sin helhet 313 887 verksamhetsbesök, vilket är en ökning med 8,2 procent från 2015. Museibygnaden på Djurgården såg en ökning med 7,2 procent till 255 014 verksamhetsbesök. En följd av detta är att de publika intäkterna har ökat med ca 20 procent. Tyresö slott har under året haft ca 247 000 parkbesök. Vid Svindersvik är motsvarande siffra uppskattningsvis ca 70 000 och i Julita gårds park ca 10 000. Totalt kan stiftelsen därmed redovisa ca 641 000 anläggningsbesök. Antalet besök på museets webbplats ökade med 11,2 procent.

Till regeringens riktlinjer hör att Stiftelsen Nordiska museet ska samverka med myndigheter, ideella organisationer och det civila samhället. Denna samverkan är mycket diversifierad och sträckte sig under 2016 från Migrationsverket, Tyresö kommun, Unga Klara, Sveriges Hembygdsförbund och Grekinnornas Lyceum – som samlas kring erfarenheten av migration – till intresseorganisationer på så olika områden som äldre motorfordon, äpplen och ost. Det är också genom samverkan och samarbeten som museet har kunnat introducera nya, interaktiva pedagogiska redskap för barn och unga och berätta om mångfalden av ljustraditioner i dagens Sverige och Norden i utställningen *Nordiskt ljus*.

UTVECKLING AV FÖRETAGETS VERKSAMHET, RESULTAT OCH STÄLLNING

	2016	2015	2014	2013
Balansomslutning (mkr)	104,2	107,9	80,9	78,1
Intäkter (mkr)	160,3	166,7	156,2	160,5
Kostnader (mkr)	157,1	156,7	155,3	156,1
Resultat (mkr)	3,2	10,0	1,1	4,9

Intäkterna från entréer var 2,7 miljoner kronor högre under 2016 jämfört med 2015, vilket är en ökning med 20 procent. Samtidigt har intäkterna minskat totalt sett. De främsta orsakerna är att färre externfinansierade forskningsprojekt har bedrivits samt att en testamentarisk gåva om 5,4 miljoner kronor gav utslag 2015. En närmare presentation av det ekonomiska utfallet finns i resultat- och balansräkning, kassaflödesanalys samt noter.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER UNDER RÄKENSKAPSÅRET

En viktig prioritering under 2016 var att implementera ett tydligare besökarfokus i stiftelsens verksamhet som en fortsättning på det långsiktiga visionsarbete som inleddes 2015. Stiftelsen har som mål att nå ut bredare med sitt utbud och skapa nya upplevelser, vilket uttrycks konkret i ambitionen att kraftigt öka antalet besökare under de närmaste åren. Under året har museet genomfört aktiviteter och planerat arbetssätt som präglas av denna ambition. Som en del av detta har också en generalplan för den fysiska miljön på Djurgården färdigställts i syfte att markant öka tillgängligheten för breda grupper och i synnerhet barn. En övergripande förändring är att stiftelsens verksamhetsperspektiv har förskjutits från "svenskt" i riktning mot "nordiskt".

Den största satsningen under 2016 var utställningen *Nordiskt ljus – hur ljuset format oss och hur vi format ljuset* som öppnade den 29 oktober med en publik vernissage. Utställningen är den största på många år och kretsar kring frågan vad det kan innebära att bo i en del av världen med stora variationer i tillgången på dagsljus, mer specifikt hur detta föder olika förhållningssätt till naturligt och artificiellt ljus. Museibyggnadens stora hall utnyttjas för tematiska presentationer av ljusets kulturhistoria, 1900-talets lampdesign, ljusets traditioner i dagens Sverige – från lucia till persiskt nyår – och norrsken. Till ett särskilt barnspår har interaktiv teknik utvecklats så att de yngsta besökarna kan följa ett eget spår genom berättelsen. En lång rad programpunkter fördjupar perspektiven. Vid Julita gård berättar den nya utställningen *Åker* om åkerbrukets historia, förutsättningar och framgångar och visar hela odlingsprocessen under nästan 500 år.

FORSKNING OCH UTVECKLING

Genom forskning kan Stiftelsen Nordiska museets kunskapsområden fördjupas och metoder och perspektiv kring insamling och bevarande utvecklas. Forskningen har en viktig funktion även i relation till publikmålen, där kvalitetssäkringen av utbudet är central.

Två av de aktuella forskningsprojekten exemplifierar hur förvaltning och kunskapsuppbyggnad kan hänga samman: dels det fleråriga forskningsprojektet *Vardagens bilder och berättelser*, som förväntas skapa djupare kunskaper om museets bildsamlingar och frågelistor genom digitalisering och metodutveckling, dels det pionjärartade och samnordiska projektet *Collecting Social Photography*, vars syfte är att utveckla metoder för insamling och bevarande av digitala vardagsbilder, företrädesvis från sociala medier.

Under året tillsattes tjänsten som Hallwylsk gästprofessor för en treårig period med forskningstemat *Människor i Arktis i ljuset av klimatförändringarna*. Tjänsten möjliggjordes tack vare en helt ny form av finansiellt och innehållsligt samarbete mellan Nordiska museet och Stockholm universitet. Detta samarbete etablerades med direkt anledning av att donationen till den Hallwylska professuren från 1918 sedan ett antal år tillbaka inte räcker till en heltidstjänst.

ICKE-FINANSIELLA UPPLYSNINGAR

Stiftelsens Nordiska museets diskrimineringspolicy *En arbetsplats för alla* ligger till grund för ett löpande och aktivt arbete med jämställdhetsfrågor gällande exempelvis organisation, lön, lönekartläggning, kompetensutveckling, rekrytering, chefsutbildning, arbetstidsavtal, mötesplanering och föräldradidighet. Museets arbetsmiljöpolicy underbygger därtill arbetsmiljöarbetet, som är organiserat i en central skyddskommitté och två lokala arbetsmiljökommittéer. Dessa kommittéer planerar och följer utvecklingen i skyddsfrågor och behandlar bl.a. handlingsplaner för arbetsmiljöarbetet, planering eller förändring av lokaler och arbetsmetoder.

Museet arbetar aktivt med verksamhetsstyrd kompetensförsörjning och kompetensutveckling i form av chefsutbildningar, kompetensspridning, program- och systemkompetenshöjande åtgärder, medarbetarsamtal, seminarier och konferenser vid sidan av studiebesök inom och utom landet.

Stiftelsen verkar generellt för regeringens 17 mål för global och hållbar utveckling. I det konkreta arbetet för en bättre miljö arbetar museet utifrån ett framtaget miljöledningssystem som fördelar ansvar och prioriterar, kommunicerar, följer upp och kontrollerar insatserna. I detta ingår en årlig miljörapportering till Naturvårdsverket.

TILLSTÅNDS- ELLER ANMÄLNINGSPLIKTIG VERKSAMHET ENLIGT MILJÖBALKEN

Nordiska museet använder köldmedium i en frysanläggning för konservering, i ett serverrum och i anslutning till restaurangen i museibygnaden.

RESULTATRÄKNING

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2016</i>	<i>2015</i>
Verksamhetsintäkter			
Gåvor och bidrag	2	7 560	16 367
Nettoomsättning	3	36 684	36 334
Statligt bidrag		115 881	113 983
Summa verksamhetsintäkter		<u>160 125</u>	<u>166 684</u>
Verksamhetskostnader			
Handelsvaror		-3 030	-3 143
Övriga externa kostnader	4	-70 201	-69 458
Personalkostnader	5	-79 498	-79 991
Avskrivningar av anläggningstillgångar	6	-4 238	-4 137
Summa verksamhetskostnader	7	<u>-156 967</u>	<u>-156 729</u>
Verksamhetsresultat		3 158	9 954
Resultat från finansiella poster			
Ränteintäkter och liknande resultatposter	8	158	60
Räntekostnader och liknande resultatposter	9	-121	-44
Resultat efter finansiella poster		<u>3 195</u>	<u>9 971</u>
Årets resultat		<u>3 195</u>	<u>9 971</u>

BALANSRÄKNING

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	10	51 554	53 705
Maskiner och andra tekniska anläggningar	11	11 904	12 419
Inventarier, verktyg och installationer	12	1 779	1 805
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	13	–	–
		<u>65 236</u>	<u>67 929</u>
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	14	195	195
		<u>195</u>	<u>195</u>
Summa anläggningstillgångar		65 431	68 123
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager m m</i>			
Färdiga varor och handelsvaror	15	1 094	986
		<u>1 094</u>	<u>986</u>
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar	16	1 071	1 203
Övriga fordringar		3 955	1 363
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	17	4 090	3 090
		<u>9 116</u>	<u>5 656</u>
<i>Kortfristiga placeringar</i>	23	4 236	5 428
<i>Kassa och bank</i>			
Kassa och bank	23	24 291	27 735
		<u>24 291</u>	<u>27 735</u>
Summa omsättningstillgångar		38 737	39 805
SUMMA TILLGÅNGAR		104 168	107 928

BALANSRÄKNING

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>	18		
<i>Bundet eget kapital</i>			
Stiftelsekapital		10 980	10 980
		<u>10 980</u>	<u>10 980</u>
<i>Fritt eget kapital</i>			
Ändamålsbestämda medel		9 062	8 978
Fastighetsfond		20 000	20 000
Balanserat resultat		22 950	18 391
Årets resultat		3 195	4 560
		<u>55 207</u>	<u>51 929</u>
		66 187	62 909
<i>Långfristiga skulder</i>	18		
Övriga skulder till kreditinstitut		17 333	18 667
		<u>17 333</u>	<u>18 667</u>
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Skulder till kreditinstitut		1 333	1 333
Checkräkningskredit	19	–	–
Leverantörsskulder		4 840	7 029
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	20	1 697	1 480
Övriga skulder		5 063	10 086
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	21	7 715	6 425
		<u>20 648</u>	<u>26 353</u>
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		104 168	107 928

Rapport över förändringar i eget kapital

<i>Eget kapital</i>	<i>Stiftelse- kapital</i>	<i>Ändamåls- bestämt kapital</i>	<i>Fastighets- fond</i>	<i>Balanserat resultat inkl årets resultat</i>
Ingående balans	10 980	8 978	20 000	22 950
<i>Årets resultat</i>				3 195
Ränta ändamålsbestämt kapital		84		
<i>Omföring mellan poster i eget kapital</i>				
Avsättning från årets res till ändamålsenligt		–	–	–
<i>Summa Omföringar</i>		84	–	–
Vid årets utgång	10 980	9 062	20 000	26 145

KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i tkr	2016	2015
Den löpande verksamheten		
Resultat efter finansiella poster	22	3 195
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	24	4 238
		<u>7 433</u>
		14 108
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		7 433
<i>Förändringar i rörelsekapital</i>		
Ökning(-)/Minskning(+) av varulager		-108
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelsefordringar		-3 460
Ökning(+)/Minskning(-) av rörelseskulder		-5 623
Kassaflöde från den löpande verksamheten		<u>-1 758</u>
		14 464
Investeringsverksamheten		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-1 545
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		–
Förvärv av finansiella tillgångar		–
Kassaflöde från investeringsverksamheten		<u>-1 545</u>
		-21 809
Finansieringsverksamheten		
Upptagna lån		–
Amortering av lån		-1 333
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		<u>-1 333</u>
		17 417
Årets kassaflöde		-4 636
Likvida medel vid årets början		<u>33 163</u>
Likvida medel vid årets slut	23	<u>28 527</u>
		33 163

Belopp i tkr om inget annat anges

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och enligt Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Tillgångar

Tillgångar som inte redovisas

Nordiska museets samlingar är gigantiska och omfattar föremål, arkivalier, bilder, fotografier, böcker, kulturmiljöer och markinnehav. Museisamlingarna förvaltas för allmänhetens räkning och kan inte ses som realiserbara tillgångar och redovisas därför inte i balansräkningen.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår förutom inköpspriset även utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter som uppfyller tillgångskriteriet räknas in i tillgångens redovisade värde. Utgifter för löpande underhåll och reparationer redovisas som kostnader när de uppkommer.

För byggnader har skillnaden i förbrukningen av betydande komponenter bedömts vara väsentlig. Byggnader har därför delats upp i komponenter vilka skrivs av separat.

Avskrivningar

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod eftersom det återspeglar den förväntade förbrukningen av tillgångens framtida ekonomiska fördelar. Avskrivningen redovisas som kostnad i resultaträkningen.

	<i>Nyttjandeperiod</i>
Byggnader	10 - 50 år
Maskiner och andra tekniska anläggningar	5 - 10 år
Inventarier, verktyg och installationer	3 år

Leasing

Alla leasingavtal redovisas som operationella leasingavtal.

Operationella leasingavtal

Leasingavgifterna enligt operationella leasingavtal, inklusive förhöjd förstagångshyra men exklusive utgifter för tjänster som försäkring och underhåll, redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden.

Varulager

Varulagret är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Därvid har inkuransrisk beaktats. Anskaffningsvärdet beräknas enligt först in- först ut- principen. I anskaffningsvärdet ingår förutom utgifter för inköp även utgifter för att bringa varorna till deras aktuella plats och skick.

Finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder redovisas i enlighet med kapitel 11 (Finansiella instrument värderade utifrån anskaffningsvärdet) i BFNAR 2012:1.

Redovisning i och borttagande från balansräkningen

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när stiftelsen blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från tillgången har upphört eller reglerats. Detsamma gäller när de risker och fördelar som är förknippade med innehavet i allt väsentligt överförs till annan part och stiftelsen inte längre har kontroll över den finansiella tillgången. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när den avtalade förpliktelsen fullgjorts eller upphört.

Värdering av finansiella tillgångar

Finansiella tillgångar värderas vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärde, inklusive eventuella transaktionsutgifter som är direkt hänförliga till förvärvet av tillgången.

Finansiella omsättningstillgångar värderas efter första redovisningstillfället till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Kundfordringar och övriga fordringar som utgör omsättningstillgångar värderas individuellt till det belopp som beräknas inflyta.

Intäkter

Det inflöde av ekonomiska fördelar som stiftelsen erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning redovisas som intäkt. Intäkter värderas till verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas, med avdrag för rabatter.

Gåvor och bidrag

En transaktion i vilken stiftelsen tar emot en tillgång eller en tjänst som har ett värde utan att ge tillbaka motsvarande värde i utbyte är en gåva eller ett erhållt bidrag. Om tillgången eller tjänsten erhålls därför att stiftelsen uppfyllt eller kommer att uppfylla vissa villkor och om stiftelsen har en skyldighet att återbetala till motparten om villkoren inte uppfylls, är det ett erhållt bidrag. Är det inget bidrag är det en gåva.

Gåvor

Gåvor redovisas som huvudregel som intäkt när de erhålls.

En gåva som intäktsförts redovisas antingen som en tillgång eller en kostnad beroende på om gåvan förbrukas direkt eller inte. Gåvor som stiftelsen avser att stadigvarande bruka i verksamheten redovisas som anläggningstillgångar. Övriga gåvor redovisas som omsättningstillgångar.

Gåvor värderas som huvudregel till verkligt värde.

I de fall stiftelsen lämnat en ersättning för att erhålla gåvan minskas gåvans värde med ersättningen.

Bidrag

Bidrag redovisas som intäkt när villkoren för att erhålla bidraget uppfyllts. Erhållna bidrag redovisas som skuld till dess villkoren för att erhålla bidraget uppfylls.

Erhållna bidrag värderas till det verkliga värdet av den tillgång som stiftelsen fått eller kommer att få.

Nettoomsättning

Intäkt vid försäljning av varor redovisas normalt vid försäljningstillfället.

Försäljning av varor

Vid försäljning av varor redovisas intäkten vid leverans.

Ränta och utdelning

Intäkt redovisas när de ekonomiska fördelarna som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla företaget samt när inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Ränta redovisas som intäkt enligt effektivräntemetoden.

Utdelning redovisas när behörigt organ har fattat beslut om att utdelning ska lämnas.

Not 2 Gåvor och bidrag

<i>Gåvor och bidrag som redovisats som intäkt</i>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Gåvor och bidrag:		
Gåvor	43	5 438
EU	138	187
Staten	802	1 971
Länsarbetsnämnder	2 619	2 952
Kommun	–	100
Övriga externa bidrag	<u>3 958</u>	<u>5 719</u>
Summa	7 560	16 367

Not 3 Nettoomsättning per rörelsegren

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
<i>Nettoomsättning per rörelsegren</i>		
Publika intäkter	16 126	13 434
Hysesintäkter	9 866	9 540
Försäljningsintäkter	8 867	12 757
Övriga intäkter	<u>1 825</u>	<u>603</u>
	36 684	36 334

Not 4 Övriga externa kostnader

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Lokalkostnader	-30 220	-36 986
Driftskostnader	<u>-39 981</u>	<u>-32 562</u>
	-70 201	-69 458

Not 5 Anställda, personalkostnader och arvoden till nämnd och revisorer**Medelantalet anställda**

	<u>2016</u>	<i>varav män</i>	<u>2015</u>	<i>varav män</i>
Sverige	146	40%	153	41%

Redovisning av könsfördelning i företagsledning

	<u>2016-12-31</u>	<u>2015-12-31</u>
	<i>Andel kvinnor</i>	<i>Andel kvinnor</i>
Nämnden	57%	57%
Övriga ledande befattningshavare	62%	50%

Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader, inklusive pensionskostnader

	2016	2015
Löner och ersättningar	52 380	53 424
Sociala kostnader	24 578	24 028
(varav pensionskostnad) 1)	(6 397)	(6 014)

1) Av stiftelsens pensionskostnader avser 626 (663) gruppen nämnd.
Samtliga pensionskostnader avser premier i avgiftsbestämda pensionsplaner.

Löner och andra ersättningar fördelade mellan nämndledamöter m.fl. och övriga anställda

	2016		2015	
	Nämnd och styresman	Övriga anställda	Nämnd och styresman	Övriga anställda
Löner och andra ersättningar	1 310	51 071	1 793	51 631

Avgångsvederlag

Uppsägningstid för styresmannen från Stiftelsen Nordiska museets sida är 12 månader.

Arvode och kostnadsersättning till revisorer

	2016	2015
<i>KPMG AB</i>		
Revisionsuppdrag	250	248
Andra uppdrag	197	10

Med revisionsuppdrag avses lagstadgad revision av årsredovisningen och bokföringen samt nämndens och styresmannens förvaltning samt revision och annan granskning utförd i enlighet med överenskommelse eller avtal.

Detta inkluderar övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

Not 6 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2016	2015
<i>Avskrivningar enligt plan fördelade per tillgång</i>		
Byggnader och mark	2 151	2 212
Maskiner och andra tekniska anläggningar	1 154	993
Inventarier, verktyg och installationer	933	933
	4 238	4 138

Not 7 Operationell leasing**Leasingavtal där stiftelsen är leasetagare**

	<u>2016-12-31</u>	<u>2015-12-31</u>
<i>Framtida minimileaseavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal</i>		
Inom ett år	63	120
Mellan ett och fem år	–	123
	<u>63</u>	<u>243</u>
	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Räkenskapsårets kostnadsförda leasingavgifter	74	114

Not 8 Ränteintäkter och liknande resultatposter

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Ränteintäkter, övriga	–	2
Ränteintäkter, bank	–	–
Ränteintäkter, kortfristiga placeringar	6	–
Rearesultat	84	–
Övrigt	68	58
	<u>158</u>	<u>60</u>

Not 9 Räntekostnader och liknande resultatposter

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Räntekostnader, övriga	-98	-17
Övrigt	-23	-27
	<u>-121</u>	<u>-44</u>

Not 10 Byggnader och mark

	<u>2016-12-31</u>	<u>2015-12-31</u>
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	63 013	41 108
Nyanskaffningar	–	21 905
Vid årets slut	<u>63 013</u>	<u>63 013</u>
<i>Akkumulerade avskrivningar</i>		
Vid årets början	-9 308	-7 096
Årets avskrivning	-2 151	-2 212
Vid årets slut	<u>-11 459</u>	<u>-9 308</u>
Redovisat värde vid årets slut	51 554	53 705

Not 11	Maskiner och andra tekniska anläggningar	<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
	<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
	Vid årets början	21 030	7 789
	Nyanskaffningar	665	13 308
	Avyttringar och utrangeringar	-43	-67
	Vid årets slut	21 652	21 030
	<i>Akkumulerade avskrivningar</i>		
	Vid årets början	-8 611	-7 684
	Återförda avskrivningar på avyttringar och utrangeringar	43	66
	Årets avskrivning	-1 180	-993
	Vid årets slut	-9 748	-8 611
	Redovisat värde vid årets slut	11 904	12 419
Not 12	Inventarier, verktyg och installationer		
		<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
	<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
	Vid årets början	10 009	8 978
	Nyanskaffningar	881	1 031
	Avyttringar och utrangeringar	-	-
	Vid årets slut	10 889	10 009
	<i>Akkumulerade avskrivningar</i>		
	Vid årets början	-8 204	-7 271
	Återförda avskrivningar på avyttringar och utrangeringar	-	-
	Årets avskrivning på anskaffningsvärden	-907	-933
	Vid årets slut	-9 111	-8 204
	Redovisat värde vid årets slut	1 779	1 805
Not 13	Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar		
		<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
	Vid årets början	-	14 628
	Omklassificeringar	-	-14 628
	Investeringar	-	-
	Redovisat värde vid årets slut	-	-

Not 14	Andra långfristiga värdepappersinnehav	<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>			
	Vid årets början	195	–
	Tillkommande tillgångar	–	195
	Redovisat värde vid årets slut	195	195
Not 15	Varulager m m	<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
	Varulager redovisat till nettoförsäljningsvärde	1 094	986
Not 16	Kortfristiga fordringar	<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
	Fordringar som förfaller senare än ett år från balansdagen:	–	–
Not 17	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
	Förutbetalda hyresutgifter	2 712	2 479
	Övriga poster	1 378	610
		4 090	3 090
Not 18	Långfristiga skulder	<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
	Skulder som förfaller senare än ett år från balansdagen		
	Övriga skulder till kreditinstitut	17 333	18 667
	Skulder som förfaller senare än fem år från balansdagen		
	Övriga skulder till kreditinstitut	12 000	13 333
Not 19	Checkräkningskredit	<i>2016-12-31</i>	<i>2015-12-31</i>
	Beviljad kreditlimit	7 500	7 500
	Outnyttjad del	-7 500	-7 500
	Utnyttjat kreditbelopp	–	–

Not 20 Skuld erhållna ej nyttjade bidrag

I posten ingår skulder avseende offentliga bidrag med 358 (594).

Not 21 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2016-12-31	2015-12-31
Upplupna semesterlöner	5 415	5 422
Övriga poster	2 300	1 003
	<u>7 715</u>	<u>6 425</u>

Not 22 Betalda räntor och erhållen utdelning

	2016	2015
Erhållen utdelning	64	58
Erhållen ränta	8	2
Erlagd ränta	-121	-44

Not 23 Likvida medel

	2016-12-31	2015-12-31
<i>Följande delkomponenter ingår i likvida medel:</i>		
Kassamedel	167	33
Banktillgodohavanden	24 124	27 702
Kortfristiga placeringar, jämställda med likvida medel	4 236	5 428
	<u>28 527</u>	<u>33 163</u>

Ovanstående poster har klassificerats som likvida medel med utgångspunkten att:

- De har en obetydlig risk för värdefluktuationer.
- De kan lätt omvandlas till kassamedel.
- De har en löptid om högst 3 månader från anskaffningstidpunkten.

Not 24 Övriga upplysningar till kassaflödesanalysen**Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m m**

	2016	2015
Avskrivningar	4 238	4 137
Övriga ej kassaflödespåverkande poster	–	–
	<u>4 238</u>	<u>4 137</u>

Not 25 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser

	2016-12-31	2015-12-31
Ställda säkerheter	Inga	Inga
Eventalförpliktelser	Inga	Inga

Stockholm den 2 februari 2017

Lena Sommestad

Ordförande

Thomas Rolén

Vice ordförande

Peter Aronsson

Julia Kalthoff

Inger Liliequist

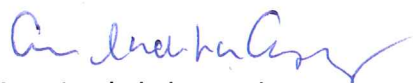
Sverker Sörlin

Sanne Houby-Nielsen

Styresman

Min revisionsberättelse har lämnats den 8 februari 2017

Anna Landerholm Granberg

Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till nämnden i Stiftelsen Nordiska museet, org. nr 802002-4686

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen Nordiska museet för år 2016. Stiftelsens årsredovisning ingår på sidorna 2-19 i detta dokument.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidorna 22-53. Den andra informationen består också av Förord. Det är nämnden och styresmannen som har ansvaret för den andra informationen.

Mitt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Nämndens ansvar

Det är nämnden som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Nämnden ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar nämnden för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om nämnden avser att likvidera stiftelsen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

— identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar jag mig en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i nämndens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att nämnden använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera nämnden om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste

också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av nämndens förvaltning för Stiftelsen Nordiska museet år 2016. Enligt min uppfattning har styrelseledamöterna inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Grund för uttalande

Jag har utfört revisionen enligt god revisions sed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisors sed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Nämndens ansvar

Det är nämnden som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försumelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot stiftelsen eller om det finns skäl för entledigande, eller
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisions sed i Sverige alltid kommer

att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisions sed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande.

Stockholm den 8 februari 2017

Anna Landerholm Granberg

Auktoriserad revisor

Stiftelsen Nordiska museet är allt sedan grundandet 1880 en central kulturinstitution i Sverige och bedriver en bred verksamhet ur ett nationellt och internationellt perspektiv. Museet har till uppgift att bevara och levandegöra minnet av liv och arbete i Sverige, företrädesvis för tiden efter 1520. Ansvarsområdet omfattar hela det kulturhistoriska fältet utom de delar som har hänförts till andra institutioner. Verksamheten utgår från stiftelsens egna stadgar och från de årliga riktlinjer som är knutna till regeringens bidrag. Den förhåller sig även allmänt till regeringens nationella kulturpolitiska mål.

Stiftelsen Nordiska museet förvaltar, tillgängliggör och producerar ny kunskap dels utifrån föremåls- och arkivsamlingarna, dels genom en fortlöpande insamling, dokumentation och forskning. Detta sker såväl internt som genom olika samarbeten och i direktkontakt med besökare och användare. Nya arbets sätt har introducerats under 2016 gällande förvärv och samtidsdokumentation under de närmaste åren, bl.a. i samverkan med aktörer i det civila samhället.

Stiftelsen Nordiska museet har betydande och omfattande kulturhistoriska samlingar sett i både nationellt och internationellt perspektiv. Samlingsvården är en central aktivitet och syftar till ett långsiktigt bevarande och ett ökat tillgängliggörande. En särskild insats påbörjades under 2016 genom flytten av dräktsamlingen till nya magasin med mer ändamålsenligt klimat. Utöver vård av samlingar bedriver stiftelsen en omfattande byggnadsvård och underhåll och utveckling av historiska parker och landskap och har under året även initierat nya utgrävningar av cisterciensklostret på Julita gård. Samtidigt har en mångårig finansiell prioritering av infrastrukturen för förvaring och tillgängliggörande av museets arkiv nu nått målet, vilket betyder att resurser har börjat föras över till publika satsningar enligt nya mål och strategier.

Stiftelsen tillgängliggör kunskap och samlingar för en nationell och internationell publik genom utställningar, visningar, programpunkter, digitala medier, publikationer, utlån, seminarier, föreläsningar m.m. Under 2016 öppnade utställningarna *Nordiskt ljus*, *Åker*, *Migrationens ansikte* och *Att fånga ögonblicket*. Bland de mest uppskattade programpunkterna märktes öppningsdagen för *Nordiskt ljus* samt *Kulturnatten* och *Äppeldagarna*. Erbjudandet av fri entré en kväll i veckan, öppethållande även på måndagar, utvidgade öppettider sommartid samt ökad synlighet på webben och i andra medier understryker det nya publikfokus som genomsyrar stiftelsens arbete.

Ett annat exempel på detta nya fokus är planeringen av den fysiska miljön i form av en generalplan för museibygnaden på Djurgården. Arbetet med denna plan har pågått under hela 2016 och beskriver en mer attraktiv besöksupplevelse för flertalet målgrupper. Bland förändringarna finns väsentligt utökade ytor för barn och förbättrade resurser för besökare med funktionsnedsättning. En särskild händelse under året var att den Wicanderska villan (Villa Lusthusporten) visades för publik för första gången.

Stiftelsen Nordiska museet omfattas inte av fri entré-reformen, som infördes för övriga centralmuseer 2015. I stället erbjuder stiftelsen generösa öppettider och varierade utställnings- och programverksamhet och kan notera en ökning av antalet besök jämfört med föregående år. Under 2016 hade stiftelsen i sin helhet 313 887 verksamhetsbesök, vilket är en ökning med 8,2 procent från 2015. Museibygnaden på Djurgården såg en ökning med 7,2 procent till 255 014 verksamhetsbesök. En följd av detta är att de publika intäkterna har ökat med ca 20 procent. Tyresö slott har under året haft ca 247 000 parkbesök. Vid Svindersvik är motsvarande siffra uppskattningsvis ca 70 000 och i Julita gårds park ca 10 000. Totalt kan stiftelsen därmed redovisa ca 641 000 anläggningsbesök. Antalet besök på museets webbplats ökade med 11,2 procent.

Till regeringens riktlinjer hör att Stiftelsen Nordiska museet ska samverka med myndigheter, ideella organisationer och det civila samhället. Denna samverkan är mycket diversifierad och sträckte sig under 2016 från Migrationsverket, Tyresö kommun, Unga Klara, Sveriges Hembygdsförbund och Grekinnornas Lyceum – som samlas kring erfarenheten av migration – till intresseorganisationer på så olika områden som äldre motorfordon, äpplen och ost. Det är också genom samverkan och samarbeten som museet har kunnat introducera nya, interaktiva pedagogiska redskap för barn och unga och berätta om mångfalden av ljustraditioner i dagens Sverige och Norden i utställningen *Nordiskt ljus*.

UPPDRAG

Stiftelsen Nordiska museet är ett nationellt museum för kulturhistoria. Som mål för stiftelsen gäller dels de verksamhetsmål som utgår från stiftelsens stadgar, dels de riktlinjer som redovisas i regeringsbeslutet för budgetåret 2016 avseende statens bidrag till Stiftelsen Nordiska museet (Ku2015/02965/LS (delvis)).

REDOVISNINGENS INDELNING

Verksamhetsberättelsen är indelad i tre verksamhetsområden: "Museets samlingar, byggnader och historiska parker", "Publik verksamhet" samt "Kunskap och samverkan". En avslutande del, "Övergripande perspektiv", rör frågor om tillgänglighet, mångfald och museet som arbetsplats. I var och en beskrivs centrala aktiviteter och prestationer. Museets samlade bild av dessa ligger till grund för de respektive inledande kvalitativa bedömningarna.

MUSEETS SAMLINGAR, BYGGNADER, HISTORISKA PARKER OCH LANDSKAP

Stiftelsen Nordiska museet har betydande och omfattande kulturhistoriska samlingar, sett i både svenskt och internationellt perspektiv, med ca 1,5 miljoner föremål, 5 500 hyllmeter arkivalier, 6 miljoner fotografier och 4 000 hyllmeter böcker, tidskrifter och annat tryckt material. Utöver huvudbyggnaden på Djurgården i Stockholm äger och förvaltar museet också en rad viktiga kulturhistoriska miljöer, parker och landskap med över 400 byggnader samt ruiner från ett cistercienskloster fördelade på Julita gård, Tyresö slott, Svindersvik, Härkeberga kaplansgård samt Wicanderska villan (Villa Lusthusporten). Stiftelsen äger dessutom totalt ca 2 300 hektar mark och 800 hektar vatten. Denna sammansatta samlingsprofil ger verksamheten unika resurser och utmaningar.

Tabell 1. **Samlingar, byggnader, historiska parker och landskap**

	2016	2015	2014
Kostnader (tkr)	-58 476	-78 627	-67 028
Intäkter av statligt bidrag (tkr)	40 600	56 053	45 581
Övriga intäkter (tkr)	9 214	18 326	9 866

Regeringens riktlinjer

Stiftelsen Nordiska museet ska förbättra förutsättningarna för samlingarnas bevarande.

Kvalitativ bedömning

Stiftelsen Nordiska museet bedriver en aktiv samlingsrelaterad verksamhet som överensstämmer väl med regeringens riktlinjer. Kontinuerliga översyner och större satsningar stärker det långsiktiga bevarandet och leder till ökad säkerhet och tillgänglighet. Väl utnyttjade, lättarbetade magasin, arkiv och bibliotek med tillhörande digitala samlingsystem möjliggör ett effektivt arbete.

Museet har under 2016 vidtagit en rad större och mindre åtgärder som bekräftar de övergripande ambitionerna. En omfattande förflyttning av dräkter och dräkt detaljer till mer ändamålsenlig förvaring pågår. Effektivare interna arbetsprocesser utarbetas jämte en långsiktig plan för museets försörjning av magasin. Nya internationella standarder tillämpas rörande kontroll, packning och transport av föremål. Det nya arkivet har förbättrat förutsättningarna för bevarandet av de arkivaliska samlingarna.

Utöver detta bedriver stiftelsen en omfattande byggnads- och parkvård och har under 2016 därtill genomfört arkeologiska utgrävningar. I denna verksamhetsberättelse breddas redovisningen av arbetet med samlingarnas bevarande till att uttryckligen inkludera även byggnads-, park- och landskapsvården.

UTVECKLING AV SAMLINGARNA

Nordiska museet vårdar sina samlingar och förbättrar kontinuerligt förutsättningarna för bevarandet av dem. Insatser på en rad områden kan exemplifiera detta. Under 2016 har den mest omfattande satsningen varit att påbörja flytten av stiftelsens stora samling av dräkter och dräktdetaljer från museibygnaden till mer ändamålsenlig förvaring. Detta arbete fortsätter och intensifieras under 2017. Museet har under flera år gjort storskaliga föremålsflyttningar allt eftersom de äldre magasinerna har blivit uttjänta. Flytten av dräktsamlingen utgör den sista etappen.

Efter flytten under 2015 öppnade Nordiska museets arkiv åter för allmänheten i januari 2016. Arkivexpeditionen har hållit öppet parallellt med att arbetet med att vårda arkiv och arkivsystem har fortsatt. Förutsättningarna för att fysiskt (genom ordnande) och analytiskt (genom forskning) utveckla arkivet kommer att gynna forskningen, inte minst museets egen kunskapsuppbyggnad, men också ge ett bättre värderingsunderlag gällande framtida behov av förteckningar, tillväxt genom förvärv, digitalisering och vård.

REGISTRERING OCH KATALOGISERING

De digitala samlingssystemen är viktiga redskap i museiarbetet. Särskilt viktigt är samlingsförvaltningssystemet *Primus*, i vilket nyförvärv och komplettering av befintliga uppgifter registreras kontinuerligt. Förutsättningarna för samlingarnas bevarande förbättras med varje ny uppgift som matas in – men också genom fortlöpande magasinarbete, registerfotografering av föremål och skanning av huvudliggarens bilagor. Rättningar och registervård genomförs löpande och databasen berikas här genom länkade konserverings-, skade- och avsyningsprotokoll. Delar av det samlade resultatet syns publikt på webbplatsen *Digitalt museum* (se rubriken ”Digitala medier” nedan).

Databasen *Primus* utvecklas ständigt och Nordiska museet tar ett aktivt ansvar för detta arbete i Sverige. Rutiner och arbetssätt ses kontinuerligt över lokalt med målet att effektivisera arbetsprocesserna för kunskapsuppbyggnad, förmedling och förvaltning i databasen samt bidra med utvecklingsförslag till det norska, icke-kommersiella företaget KulturIT som Nordiska museet är delägare i. I anslutning till utställningen *Migrationens ansikte*, som öppnade i maj 2016, genomfördes t.ex. ett test för att registrera inlån och inlånade föremål, vilket resulterade i ett utvecklingsunderlag som i förlängningen kan skapa en mer komplett administration av alla typer av låneärenden.

Registreringen i *Primus* har en publik sida genom att åtskillig information ur databasen också visas på webbplatsen *Digitalt museum*. Hit hör även arbetet med att göra samlingarnas information och dokumentation mer tillgänglig och sökbar för en större publik genom en modernisering och breddning av Nordiska museets klassifikationssystem. Detta arbete är påbörjat i samarbete med KulturIT.

På motsvarande sätt registreras arkivförteckningarna löpande i arkivdatabasen *Visual arkiv*. Under 2016 har samtliga placeringar förts in och för första gången är nu arkivets fulla bestånd, med ca 50 000 arkivvolymerna, överblickbart. Med detta är grunden lagd för

utvecklingen av förteckning och registrering. Böckerna och tidskrifterna i museets bibliotek är till stor del tillgängliga via den lokala katalogen *Saga*, via de skannade äldre kortkatalogerna samt i den nationella biblioteksdatan *Libris*. Biblioteket har under året arbetat vidare med inventering, ordning och katalogisering av den befintliga samlingen.

Tabell 2. Registrerade poster i samlingarna

	2016	2015	2014
Antal föremålsposter i <i>Primus</i>	544 142	538 083	533 337
Andel (%)	100	100	100
Antal föremålsposter med bild i <i>Primus</i>	173 787	162 682	153 242
Andel (%)	32	30	29
Antal fotoposter i <i>Primus</i>	79 728	76 431	72 298
Andel av bildsamlingen (%)	1	1	1
Antal byggnader i <i>Primus</i>	360	360	360
Andel (%)	78	78	78
Antal utställningsdok. i <i>Primus</i>	47	39	31
Antal film- och ljudposter i <i>Primus</i>	35	33	12
Antal arkiv i <i>Visual arkiv</i>	7 850	6 000	5 500
Antal titlar i <i>Saga/Libris</i>	173 900	172 008	168 618
Andel av slutna samlingen (%)	65	65	65
Andel av öppna samlingen (%)	85	85	85

Uppgifterna om registrering ovan visar att alla föremålsposter är registrerade i förvaltningssystemet *Primus* samt att en tredjedel av dessa även är registrerade med bild. Vidare visas att registrering av museets stora bildsamling och byggnader har påbörjats. Utställningsdokumentation samt film- och ljudposter registreras också numera i *Primus*. I stort sett alla arkiv är under året registrerade i *Visual arkiv*. Biblioteksbeståndet (titlar) registreras i *Saga* och *Libris*.

FÖRVARING OCH VÅRD

En rad aktiviteter krävs för att säkra museisamlingarnas långsiktiga bevarande. Nordiska museet investerar i ny infrastruktur och nya processer men arbetar aktivt även genom löpande och förebyggande vård. Föremål vårdas och konserveras bl.a. i samband med utställningar, utlån och rutinmässiga översyner. Byggnader, parkanläggningar och skogs- och jordbruksmarker vårdas utifrån motsvarande krav på långsiktighet och tillgänglighet. Effektiviseringar av interna arbetsprocesser inom samlingsförvaltningen pågår kontinuerligt. Efter analyser under 2016 har t.ex. utlåneprocessen kring föremål kunnat trimmas och nya rutiner för gallring av arkivmaterial formuleras (se rubriken "Utlån" nedan).

FÖREMÅL

Den sista etappen i den fleråriga förflyttningen av föremål från museibygnaden till externa, klimatiserade magasin påbörjades i oktober 2016 genom flytten av stiftelsens stora samling av dräkter och dräktdetaljer i museibygnaden. Detta magasin rymmer en samling om hela 23 000 föremål, främst folklig dräkt. I detta arbete registerfotograferas

samtliga föremål, varefter bilder tillgängliggörs digitalt i syfte att nå en större publik. I samband med framtagning och packning finns också möjlighet att presentera den föremålshandling som äger rum bakom museets väggar och montrar på hemsidan, i sociala medier och genom specialvisningar. När dräktflytten är klar kan en central yta i musei-byggnaden förberedas för publik verksamhet.

Dräktflytten förväntas pågå under hela 2017. Insatsen är omfattande och har krävt fem projektanställningar på heltid utöver den fasta personal som ingår i arbetet. Flytten koordineras med ombyggnationer av det nya magasinet som Statens fastighetsverk genomför. En fullständig behovsinventering har färdigställts gällande strategier för magasinering, förvärv och gallring.

En rad andra och mer specifika åtgärder har vidtagits under året. Ett exempel är den särskilda insats med konservering och registerfotografering av föremål som gjordes i anslutning till den nya utställningen *Åker* som öppnade vid Julita gård den 1 juni 2016. Ett annat är att museets samtliga analoga skadeprotokoll nu är digitaliserade och kommer att läggas in i förvaltningssystemet Primus. Ett system för luftmätning har installerats i musei-byggnadens stora hall för att förbättra förutsättningarna för utställning av föremål i öppna lokaler.

Under året deltog Nordiska museet vidare i ett arbete med att prova tre SIS-standarder som rör kontroll, packning och transport av kulturföremål, påbörjat av Riksantikvarieämbetet. Nordiska museet har inlett tillämpningen av dessa standarder i den löpande verksamheten, däribland i de tillståndsrapporter som används vid utlån.

Tabell 3. **Vårdade föremål/arkivalier**

	2016	2015	2014
Antal vårdade föremål/arkivalier	832	922	596

ARKIVALIER

Verksamheten kring arkivets dokument- och bildsamlingar har under 2016 koncentrerats till att effektivisera sökbarheten, baserat på att arkivets fulla bestånd nu är överblickbart i Visual arkiv. Detta är ett långsiktigt arbete som sker i nära samverkan med olika forskningsprojekt, där frågor om urvalsprinciper för registrering och digitalisering – med andra ord samlingarnas tillgängliggörande – kan besvaras med hjälp av metodutveckling. Ett av dessa projekt, *Vardagens bilder och berättelser*, beskrivs nedan under rubriken "Kunskapsuppbyggnad, forskning och universitetssamverkan".

BYGGNADER, HISTORISKA PARKER OCH LANDSKAP

Till Nordiska museets samlingar hör också egendomarna vid Julita gård, Tyresö slott, Svindersvik, Härkeberga kaplansgård och Wicanderska villan (Villa Lusthusporten). Behoven av vård och åtgärder är överlag omfattande och bestäms av miljöernas respektive karaktärer och skick. Besiktningar, rengöring och skadedjurskontroller genomförs lö-

pande även här liksom större och mindre renoveringar och restaureringar av byggnader, trädgårdar, parker och landskap. Somliga åtgärder är av akut karaktär. Ett större projekteringsarbete har inletts gällande att rädda och restaurera fundamenten till stenterasserna vid Tyresö slott. I samarbete med Tyresö kommun har också planeringen av renoveringen av bron till Notholmen inletts.

Stiftelsen har som ambition att tillgängliggöra sina olika ute- och inommiljöer under en femårsperiod. Arbetet vid Julita gård följer här en särskild plan för byggnads- och landskapsvård. Ett detaljexempel gällande landskapet är markrestaureringen nära väg 214 som syftar till öppna siktlinjerna på båda sidor av vägen för att skapa ett autentiskt intryck av det historiska landskapet. Detta höjer kvaliteten på upplevelsen även för den besökare som inte stannar vid Julita gård. Restaureringarna vid Gryts hage, Oxhagen, Asphagen och Nybble hagar har vidare fortsatt under det fjärde restaureringsåret av fem. Tillsammans med åkerytorna knyter ett område om totalt ca 500 hektar samman markerna kring Julita kyrka, Julita gård och torpen Djupanboda och Lövhagen. Det är därmed ett av de större sammanhängande historiska landskapen i Sverige.

Ett stort antal byggnadsvårdsinsatser har genomförts på Julita gård. Bland annat har fem tak lagts om, 135 tak fått en översyn och 94 fönsterbågar målats. Till byggnadsvården hör också att öka kunskaperna. Cisterciensklostret vid Julita gård, verksamt från 1180 fram till reformationen, grävdes ut under sensommaren. Utgrävningen var förberedd genom en markradarundersökning under föregående år. Resultaten producerades i samarbete med Arkeologerna i Linköping och blir en del av den fördjupande forskningsinsats kring Julita gård som påbörjades under året.

INSAMLINGAR, UNDERSÖKNINGAR OCH FÖRVÄRV

I Nordiska museets uppdrag ingår att dokumentera och göra insamlingar från vår egen tid. Skilda perspektiv som kön, klass, kulturell bakgrund och generation ska beaktas i detta arbete, som sker vid flera avdelningar på museet: Kunskap och förmedling, Samlingarna (arkiv och foto) samt Nya medier. Det övergripande målet är att säkerställa ett material som ger perspektiv på både historia och samtid.

Tabell 4. Nyförvärv

	2016	2015	2014
Antal föremål	140	498	320
Antal arkiv	5	1	15
Antal bilder/fotografier (ca)	10 000	0	20 000
Antal monografier och periodica	1 578	1 250	1 486
<i>Hyllmeter med periodica</i>	10	14	26

Under 2016 inriktades föremålsförvärven på kompletteringar till utställningen Nordiskt ljus, vilket förklarar att antalet nyförvärv är jämförelsevis lågt. Under 2015 förvärvades också ett helt hem som testamenterad gåva. Att endast ett arkiv och inga bilder/fotografier förvärvades under 2015 beror på att arkivet var stängt p.g.a. flytt det året. Minskningen av antalet hyllmeter med periodica påvisar en övergång till digitala prenumerationer på tidskrifter.

- ▶ Under 2016 påbörjades en andra fas av den sedan 2015 pågående dokumentationen av flyktingmottagandet i Sverige. Den första fasen omfattade intervjuer, observation och dokumenterande fotografering på Stockholms och Malmös centralstationer och på tågresan där emellan. Den andra fasen har fokus på livet på ett flyktingboende i Sörmland och sker i nära samverkan med Migrationsverket. Knutet till detta är också att *Dagens Nyheter*s insamlade flyktingberättelser på Instagram (@RefugeeSweden) har doneras till museets arkiv. Se rubriken "Digitala insamlingar" nedan.
- ▶ Insamlingen på temat *Belysning* fortsatte under 2016. Lampor från senare delen av 1900-talet utgör en föremålsgrupp som fram till nyligen har varit dåligt representerad i samlingarna. Ett sjuttiofem lampor har förvärvats hittills i denna riktade insats, som har kompletterats av insamling av foton och kommentarer om traditioner kring fönsterbelysning. Delar av detta arbete presenteras i årets stora publiksatsning *Nordiskt ljus*.
- ▶ På temat *Det digitala användandet i vardagen* har en insamling kring hur människors vanor och sociala beteenden påverkas av (digitala) spel analyserats. En mindre insats av pilotkaraktär genomfördes också under hösten med deltagande observation av barns och ungdomars Pokémon Go-spelande i den urbana miljön. För att få ett bredare perspektiv och nå bredare grupper har intervjuer på andra språk än svenska påbörjats.
- ▶ Utmärkelserna *Guldknappen* och *Guldknappen accessoar*, med svensk modedesign i fokus, dokumenteras varje år och plagg från vinnande deltagare förvärvas. Detta innebär att Nordiska museet förvaltar unika och representativa modeplagg från samtida designers i Sverige – en samling som alltså utökas kontinuerligt.
- ▶ Under senhösten 2016 återupptogs förvärvsprocessen vid arkivet efter att ha legat nere under arkivflytten 2015. Detta har resulterat i förvärv av bl.a. fotoarkiv, kärleksbrev från efterkrigstidens Sverige samt ett sextiofem intervjuer med lettiska krigsflyktingar.

Stiftelsen Nordiska museet bedriver en omfattande och allsidig publik verksamhet i fyra kommuner och tre län. Till denna hör utställningar, visningar, pedagogiska verksamheter för skolor samt arkiv, bibliotek och publicering i digitala och tryckta medier men också förvaltning och utveckling av historiska parker och landskap. Huvudbyggnaden på Djurgården hyser merparten av de permanenta utställningarna. Vid Julita gård får besökaren en fullskalig upplevelse av ett jordbrukshistoriskt landskap. Vid Tyresö slott och Svindersvik är det fri entré till parkmiljöer och trädgårdar året runt. Museets ämneskunniga framträder regelbundet i media och håller föredrag inom sina profilmråden.

Stiftelsen har under 2016 implementerat ett tydligare besökarfokus i verksamheten med ambitionen att kraftigt öka antalet besökare under de närmaste åren. Utgångspunkten är det strategiska visionsarbete som inleddes under 2015. Museiutbudet ska nå ut bredare och nya upplevelser skapas. I detta syfte utvecklar stiftelsen nya verksamheter och arbetssätt och förstärker relevanta kompetenser på chefsnivå. En strategisk plan beskriver arbetet t.o.m. år 2023, när Nordiska museet fyller 150 år.

Tabell 5. **Publik verksamhet**

	2016	2015	2014
Kostnader (tkr)	-76 307	-57 686	-61 744
Intäkter av statligt bidrag (tkr)	60 675	44 631	50 160
Övriga intäkter (tkr)	32 465	30 154	27 711

Regeringens riktlinjer

Stiftelsen Nordiska museet ska öka tillgängligheten till samlingarna.

Kvalitativ bedömning

Stiftelsen Nordiska museet bedriver en verksamhet som överensstämmer väl med regeringens riktlinjer. Stiftelsen arbetar med en bred publik verksamhet, från utställningar, visningar och programverksamhet till webb, sociala medier och bokutgivning.

Samtidigt pågår ett utvecklingsarbete kring att förflytta verksamhetens fokus från det svenska till det nordiska, att formulera ett bredare tilltal för alla målgrupper och att projektera nya interaktiva pedagogiska verktyg och utökade rumsliga resurser för barn och unga. Publikundersökningarna vittnar om att besökarna är nöjda med helhetsupplevelsen. Fler besökare ska framgent möta stiftelsens högkvalitativa utbud.

Flytten av dräktsamlingen till mer ändamålsenlig förvaring är en viktig förändring för att både öka tillgängligheten till samlingen och frigöra nya ytor för publik verksamhet. Museet utvecklar därtill fortlöpande användningen av de digitaliserade delarna av samlingarna och presenterar dem för fler grupper: professionella och allmänintresserade, nya och återkommande besökare, turister och lokala entusiaster. Ett aktivt utvecklingsarbete pågår även gällande stiftelsens byggnader, historiska parker och landskap i syfte att förbättra besöksupplevelsen.

BESÖKARE

Stiftelsen Nordiska museet prioriterar generösa öppettider. Museet på Djurgården har öppet alla dagar i veckan och därtill kvällsöppet på onsdagar med fri entré under höst, vinter och vår. En nyhet för 2016 var de utökade dagliga öppettiderna under sommaren för att möta turisternas behov. Stiftelsens kulturmiljöer är öppna från maj till och med september men förbokade grupper erbjuds visningar även andra tider på året. Vid Tyresö slottspark och trädgården runt Svindersvik, som inte är inhägnade, erbjuds alltså fri entré. Under året har användningen av slottsparken börjat kvantifieras med hjälp av besöksräknare.

Tabell 6. Totala antalet besökare

	2016		2015		2014	
	Totalt	varav under 19 år	Totalt	varav under 19 år	Totalt	varav under 19 år
Djurgården	255 014	41 677	237 964	39 904	215 308	33 478
Julita gård	53 199	10 150	45 213	9 408	45 748	9 548
Tyresö slott	2 508	567	2 207	430	2 221	572
Svindersvik	1 221	95	1 143	61	1 127	38
Härkeberga	1 945	605	3 192	1 200	2 331	1 060
Verksamhetsbesök	313 887	53 094	289 719	51 003	266 735	44 696
<i>Julita gårds park</i>	<i>10 000</i>					
<i>Tyresö slottspark</i>	<i>247 000</i>					
<i>Svindersviks park</i>	<i>70 000</i>					
Anläggningsbesök	641 000					

Under 2016 räknades för första gången antalet besökare i Tyresö slottspark med besöksräknare. På de ca 2 200 hektaren mark vid Julita gård, där stiftelsen lägger betydande resurser på besöksupplevelsen i den öppna miljön, och vid Svindersvik saknas motsvarande system. Uppgiften om Julita gårds park är en uppskattning av antalet besökare utanför öppettiderna. Motsvarande uppgift från Svindersvik bygger på uppskattningar från bl.a. kaféverksamheten.

Antalet besökare vid huvudbyggnaden på Djurgården – de övriga miljöerna kommenteras nedan – ökade i de båda redovisade kategorierna. Som en följd av detta ökade entréintäkterna med 2,7 miljoner kronor jämfört med 2015. En förklaring är museets publika satsningar, inräknat både en sommarkampanj och en ny större utställning en annan den mer allmänna uppgång för museer i Stockholm som märktes under 2016. Uppgången visar sammantaget att museerna står sig väl i konkurrensen med andra utbud, vilket är en god utgångspunkt för museets fortsatta arbete mot nya publikmål.

Tabellen ovan redovisar i huvudsak verksamhetsbesök. Antalet anläggningsbesök uppgår till ca 641 000, vilket är knappt 9 procent av samtliga centralmuseers årliga anläggningsbesök om sammanlagt 7,2 miljoner.

Av publikundersökningarna framgår att besökens längd har ökat bland svenska besökare under senare år i både utställningarna och museet i sin helhet. 42 procent av museibesöken varade två timmar eller längre och 21 procent tre timmar eller längre. Totalt sett

är 89 procent av alla besökare positiva eller mycket positiva till helhetsupplevelsen och även betygen på utställningarna är fortsatt höga. Närmare hälften av de svenska besökarna uppger att de med all säkerhet eller troligen kommer att besöka museet igen, vilket är en påtaglig ökning från föregående år.

Tabell 7. Totalt antal visningar i samtliga verksamheter

	2016		2015		2014	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	901	11 386	571	7 338	634	7 525
Bokade visningar	233	4 672	219	3 838	232	4 029
Skolgrupper <i>inkl. obokade grupper</i>	733	14 927	802	16 422	739	14 060
Totalt	1 867	30 985	1 592	27 598	1 605	25 614

MUSEET PÅ DJURGÅRDEN

Årets största investering i alla avseenden var utställningen *Nordiskt ljus – hur ljuset format oss och hur vi format ljuset*, som öppnade den 29 oktober. Produktionen tog stora resurser i anspråk men var för den skull inte den enda större publika satsningen under året. Av årets huvudarrangemang kretsade två kring temat *Nordisk mat*, först *Kulturnatten* med fokus på humle den 23 april och därefter *Äppeldagarna* vid Wicanderska villan (Villa Lusthusporten) den 24–25 september. Bägge var publika framgångar och bekräftar Nordiska museets position gällande kunskap om mat och mattraditioner.

Under *Sportlovet* erbjöd museet därtill ett digert program för yngre besökare med bl.a. skridskoåkning i stora hallen. Publik och samtidigt kunskapsutvecklande var *Stora berättardagen* på Världsberättardagen den 20 mars, ett samarbete med Sveriges Hembygdsförbund som syftar till att uppmuntra till eget berättande, tillika upptakten till det gemensamma arbetet med portalen *Minnen.se* (se rubriken "Digitala medier" nedan).

UTSTÄLLNINGAR

Stiftelsen Nordiska museets utställningar vänder sig till både breda grupper och specialintresserade besökare. Arbetet är avdelningsöverskridande: museets samlingar utgör grunden medan ansvaret för innehåll och pedagogiska insatser är förlagt till avdelningen för kunskap och förmedling. Sammanlagt har museet på Djurgården 46 utställningar, varav nio större basutställningar. Under 2016 har en större och två mindre utställningar producerats. Utställningar i stiftelsens kulturmiljöer redovisas separat längre fram.

► *Nordiskt ljus – hur ljuset format oss och hur vi format ljuset* öppnade den 29 oktober med en publik vernissage. Utställningen är den största på många år och kretsar kring frågan vad det kan innebära att bo i en del av världen med stora variationer i tillgången på dagsljus, mer specifikt hur detta föder olika förhållningssätt till naturligt och artificiellt ljus. Museibyggnadens stora hall utnyttjas för tematiska presentationer av ljusets kulturhistoria, 1900-talets lampdesign, mångfalden ljustraditioner i dagens Sverige –

från lucia till persiskt nyår – och norrsken. Till ett särskilt barnspår har interaktiv teknik utvecklats så att de yngsta besökarna kan ta en egen väg genom berättelsen. En lång rad programpunkter fördjupar perspektiven. Utställningen kommer att stå hela 2017.

► *Migrationens ansikte – femton kvinnor med rötter i Grekland berättar* invigdes den 25 maj. Utställningen kretsar kring en rad föremål som immigranter tagit med till Sverige och som bär på personliga berättelser och minnen. Den handlar också om hur dessa immigranter etablerade sig och bildade familj i sitt nya hemland.

► *Att fånga ögonblicket – porträtt och modefotografi av Kerstin Bernhard* öppnade den 1 december. Den visar ett tematiserat urval från den stora samling av Kerstin Bernhard-material som förvärvades under 1990-talet. Utställningen fortsätter en ny publik fotosatsning i hanterlig skala. Nordiska museets förlag publicerade samtidigt en bok som är den andra i en serie med tillgängliga fotoböcker.

► *Med smak av humle – odla och brygg* öppnade i september 2015, har visats hela 2016 och står kvar till maj 2017. Intresset för stiftelsens humleverksamheter är stort från vitt skilda målgrupper. Detta märktes under Kulturnatten (som inföll på Djurgårdens dag) den 23 april, när temat "En kväll med smak av humle" drog en stor publik, och även i de fortsatta framgångarna för boken *Humle: Det gröna guldet*.

► *Rejält retro* avslutades i september. Med en oväntad formgivning satte denna utställning målade allmogemöbler från perioden 1750–1850 i ett samtida visuellt sammanhang. Den växte fram inom ramarna för museets utbyte med Carl Malmsten Furniture Studies vid Linköpings universitet och väckte både uppskattning och debatt.

PROGRAM OCH VISNINGAR

Programverksamheten framhäver och fördjupar museets innehåll genom föredrag, visningar och andra typer av aktiviteter. Jämte allmänvisningarna har denna verksamhet framför allt koncentrerats till onsdagkvällarna, när Nordiska museet erbjuder fri entré och vissa veckor arrangerar populära stickkaféer.

Tabell 8. Visningar för vuxna på Nordiska museet

	2016		2015		2014	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	286	4 004	51	1 156	81	1 734
Bokade visningar	123	1 764	118	1 477	127	1 237
Totalt	409	5 768	169	2 633	208	2 971

Totalt sett ökade antalet visningar för vuxna, bokade och obokade, med drygt 140 procent under 2016. Deltagarantalet i allmänvisningarna ökade med nästan 250 procent och i de bokade visningarna med ca 19 procent. De höga siffrorna för (de obokade) allmänvisningarna reflekterar en stor satsning på regelbundna visningar på engelska under sommarsäsongen, två per dag, med fokus på museibygnaden som ikon.

Vid sidan av vernissagen för utställningen *Nordiskt ljus* har två av de större program-punkterna kretsat kring mat och matkultur:

► *Kulturnatten* den 23 april lockade drygt 5 700 besökare, vilket är ett rekord och drygt 40 procent fler än motsvarande kväll under 2015, och vilade på utställningen *Med smak av humle – odla och brygg*. Kvällens stora ölprovning var välbesökt. Så även biblioteket, där besökarna kunde frossa i museiförlagets böcker.

► *Äppeldagarna* den 24–25 september genomfördes denna gång på Djurgården i trädgården vid Wicanderska villan (Villa Lusthusporten) och lockade ca 1 500 besökare. För första gången visades villan för publik.

Under *Sportlovet* var temat snö och is. Museet erbjöd ett digert program för yngre besökare med skridskoåkning i stora hallen i skenet av kulturhistoriska fotografier. Publiken bjöds på diskussioner om hur människor har hanterat kyla och vinter genom tiderna.

Särskilda visningar av museibygnadens arkitektur genomfördes på engelska under sommarmånaderna. Intresset för byggnaden ökar och kommer att mötas av ett utökat utbud av visningar och publikationer framöver – men kräver också insatser i form av underhåll och renoveringar. Som en del av lanseringen av museibygnaden som en arkitektonisk ikon belystes dess fasad under höstlovet. En ytterligare extern ljusinstallation gav en spektakulär spökupplevelse enligt säsongens förväntningar. Den känslan fortsatte inne i stora hallen, som var ljussatt inför *Natt på museet*.

AKTIVITETER FÖR BARN OCH SKOLA

Nordiska museets pedagogiska verksamhet är i huvudsak inriktad på barn och skola. Dessa målgrupper är högt prioriterade och möter ett utökat utbud som bygger på och utvecklar befintliga aktiviteter för familjer och skolor. *Lekstugan* är populär bland barn och barnfamiljer som introduktion till "livet förr" – den fyllde själv 25 år under 2016 och fick därför en lätt översyn. Under året har särskilda aktivitetsplatser för barn skapats på varje museivåning. En strategisk plan inkluderar förbättrad kommunikation och ökad samverkan med skolor samt kompetensutveckling och har bl.a. resulterat i att en ny avdelningschef för barn, familj och lärande har rekryterats.

Nordiska museet erbjuder skolprogram med kompletterande studiehandedningar, knutna till aktuella utställningar, för årskurser från förskolan till gymnasiet. Visningarna kan anpassas efter önskemål och bygger på ett aktivt deltagande genom att väcka frågor och ge möjlighet till diskussion och reflektion. Sex sådana speciellt anpassade visningar genomfördes inom ramarna för Kulturrådets initiativ *Skapande skola*. Vid obokade besök – med egen lärare men utan bokad museipedagog – erbjuds olika hjälpmedel såsom studiehandedningar, som skolorna själva kan ladda ned från webbplatsen, samt den kostnadsfria audioguiden. En översyn av studiematerialet har gjorts i syfte att bättre möta dessa obokade grupperns behov och intressen.

Tabell 9. Skolbesök på Nordiska museet

	2016		2015		2014	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Bokade	212	4 536	269	6 189	233	4 729
Obokade	505	10 004	520	9 806	483	8 818
Totalt	717	14 540	789	15 995	716	13 547

Antalet skolvisningar minskade under 2016 jämfört med 2015 men är jämförbart med 2014. Under året har betydande resurser lagts på att frigöra stora ytor på museets markplan för en mer omfattande skolverksamhet. Även vuxenutbildningar som SFI, komvux, folkhögskolor, universitet och högskolor besöker museet. Flertalet av dessa besök är obokade. Bokade specialvisningar för nyanlända som går språkintruktionskurser, med vitt skilda bakgrunder och behov, genomförs regelbundet.

En annan typ av skolprogram har projektet *Att skriva kulturhistoria på Wikipedia* varit. Det påbörjades under höstterminen 2016 och går ut på att gymnasielärare handleder sina elever i att skriva kulturhistoriska artiklar på Wikipedia som en del av deras gymnasiestudier. Utifrån källmaterial i Nordiska museets arkiv och referenslitteratur i museets bibliotek får eleverna öva på att skriva för uppslagsverk och, inte minst viktigt, öva på digital källkritik. Under läsåret 2016/2017 deltar fem skolor runt om i Sverige. Projektet har väckt uppmärksamhet både pedagogiskt-professionellt och medialt.

GENERALPLANEN

Arbetet med att färdigställa en generalplan för museibygnaden på Djurgården har pågått under hela året i samverkan med arkitekter, Kungl. Djurgårdsförvaltningen och andra berörda aktörer. Planen presenterar förändringar som syftar till att öka tillgängligheten till byggnaden och dess utställningar för breda grupper, särskilt barn. Detta innebär t.ex. att den fysiska miljön måste förberedas för markant större besökarantal. Generalplanen beskriver därför en genomgripande rumslig lösning och nylanserar samtidigt museibygnaden som en arkitektonisk ikon på en central plats på Djurgården och i Stockholm. En första insats blir att utveckla den västra sidan av museibygnaden till en attraktiv publik resurs.

MUSEETS KULTURMILJÖER

Vid sidan av museibygnaden och Wicanderska villan (Villa Lusthusporten) på Djurgården i Stockholm äger och förvaltar Stiftelsen Nordiska museet flera anläggningar: Julita gård, Tyresö slott, Svindersvik och Härkeberga kaplansgård. Dessa kulturmiljöer är huvudsakligen öppna under sommarmånaderna men grupper kan boka visningar under hela året. Trädgårdarna och parkerna vid Tyresö slott och Svindersvik samt landskapet runt Julita gård är öppna året runt och tillgängliga med fri entré.

På Julita gård i Södermanland äger Stiftelsen Nordiska museet över 360 kulturhistoriska byggnader. I gårdscentrum finns en välbevarad herrgårdsbyggnad men också ladugårdar, stall, gårdsmejeri, brandstation, tegelbruk, såg, väderkvarn, en park, trädgårdar och annat som hörde till ett storgods vid förra sekelskiftet. På området finns därtill ruiner efter ett cistercienskloster, verksamt från 1180 fram till reformationen. Totalt 23 utställningar och publika miljöer förklarar och sätter den byggda miljön i stort i sitt sammanhang. I trädgården bevaras växtmaterial – levande samlingar – för eftervärlden.

Till Julita gård hör också totalt 2 200 hektar sammanhängande mark, vilket ger egendomen som museum betraktad en unik inramning. Nordiska museet arbetar med riktade restaureringar av hagmarkerna och kan ge besökaren en fullskalig upplevelse av ett historiskt odlingslandskap, detta i en omfattning (ca 500 hektar och 1–2 km siktlinjer) som saknar motstycke i andra museala miljöer.

Julita gård har hållit öppet dagligen under juni, juli och augusti, samt helger i maj och september, och är ett populärt utflyktsmål. Majoriteten besökare kommer för att ta del av det ordinarie programmet med fyra till sex guidade visningar dagligen av herrgårdsbyggnaden, parken, trädgården, Skansenmuseet – ett mindre friluftsmuseum i anslutning till herrgården – samt ett tjugotal andra öppna byggnader och resterna av cisterciensklostret. Öppettiderna har utökats under året, både för miljön i stort och för några av områdets aktiviteter, särskilt dem för barn.

Även visningsprogrammet har utökats genom dagliga familjevisningar och visningar på engelska. Tematiska specialvisningar om godsets historiska byggnader, dess trädgård, marker och människor arrangerades under sommarens sex högsåsongveckor. Barnverksamheten är knuten till Sven Nordqvists barnboksfigurer Pettson och Findus, som på ett lekfullt sätt förmedlar kunskap om en småbrukares liv för 60–70 år sedan. Därutöver finns en lekstuga, en skaparverkstad och en parkvandring. Skansenmuseet och trädgårdsutställningen har särskilda hörn där barn utforskar trädgårdens småkryp.

► Den nya utställningen *Åker* öppnade den 1 juni och visas tills vidare. Den handlar om åkerbrukets historia, förutsättningar och framgångar under nästan 500 år och visar hela odlingsprocessen: sådd, gödning, skydd, skörd, förädling och förökning. Utställningen bygger på Nordiska museets omfattande samlingar av jordbruksredskap, som är en av världens främsta. Historiska föremål lyfts fram i den gamla ladugården samtidigt som ett aktivt jordbruk pågår direkt utanför. Äldre och nyare tid lever bokstavligen vägg i vägg.

► Årets andra publika nyhet var byggnadsvårdsarbetena i Skansenområdet. Dessa genomförs delvis öppet och kompletteras av visst programinnehåll. På Kulturarvsdagen den 11 september visades också den arkeologiska utgrävningen av cisterciensklostret.

Den utåtriktade verksamheten består därutöver av återkommande arrangemang i samarbete med föreningar, företag och andra intressenter, däribland valborgsmässosfirande, kosläpp (med Arla), veteranbilsrallyt *Automobilturen* (lokala bilföreningar), midsommarsfirande (Julita Golf), spelmansstämma (Sörmlands spelmansförbund), *Jordbrukets dag*

(LRF), *Äppeldagarna* och julmarknaden (Svenska slottsmässor). Under *Humlens dag* kan besökarna lära om humlens historia, om svensk brukshumle och om klonarkivet. *Julita-festivalen* presenterar framstående kammarmusiker och -solister och arrangerades i Skansenområdet under juli och augusti för 21:a gången.

Tabell 10. **Visningar på Julita gård**

	2016		2015		2014	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	528	5 529	460	5 282	473	4 940
Bokade visningar	68	2 108	56	1 588	49	1 496
Bokade skolbesök	2	50	7	268	5	93
Totalt	598	7 687	523	7 138	529	6 529

Totalt besökte 53 199 personer Julita gård under 2016 – den bästa besöksiffran på 15 år och en ökning med 18 procent jämfört med 2015. Utökade öppettider och en förlängd säsong för familjeprogrammen är bidragande faktorer, liksom att visningarnas bredd och innehåll har utvecklats. Flera olika mindre initiativ kring områdets besöksinfrastruktur pågår som förberedelse för större besöksantal.

TYRESÖ SLOTT

Tyresö slott är en slottsmiljö från sekelskiftet 1900. Den nuvarande slottsbyggnaden uppfördes ursprungligen på 1630-talet men visas interiört såsom den såg ut då den sista ägarfamiljen bodde där. Grönområdet runt om är 110 hektar stort och berättar en egen historia, från den äldsta trädgården med medeltida anor till den engelska parken från 1770-talet och den moderna trädgården från 1890-talet. Vården av grönområdena är resurskrävande och ett utvecklingsarbete pågår med målet att förbättra besöksupplevelsen. Ny specialiserad trädgårdspersonal har rekryterats för detta ändamål.

Under sommaren 2016 hade slottet öppet under helgerna för besök på egen hand med audioguide. Museet hade även allmänvisningar varje öppen dag, vilket gav ett mycket positivt gensvar från besökarna. Övriga delar av året erbjuds bokade visningar. Till sommarsäsongen gav Nordiska museets förlag ut en ny katalog med nya perspektiv på slottets ekonomiska och sociala historia kring sekelskiftet 1900. Flera av katalogens fotografier visades också i en mindre fotoutställning i ett första steg mot en utökad besöksupplevelse även i slottets själva interiör.

Under hela året erbjuder stiftelsen fri entré till slottsparken, som i nuläget inte är inhägnad. Genom ett samarbete med Tyresö församling och Tyresö kommun erbjuds en vandringsslinga med tre teman: ett andligt, ett kulturhistoriskt och ett naturspår.

Tabell 11. Visningar på Tyresö slott

	2016		2015		2014	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	39	1 065	7	91	16	95
Bokade visningar	22	442	25	439	35	698
Bokade skolbesök	8	262	6	159	17	415
Totalt	69	1 769	38	689	68	1 208

Totalt besökte 2 508 personer museivåningen vid Tyresö slott under sommarmånaderna 2016, en ökning med knappt 14 procent jämfört med 2015. Utöver verksamhetsbesöken gjordes ca 247 000 anläggningsbesök i slottsparken.

SVINDERSVIK

Sommarnöjet Svindersvik i Nacka är en av Sveriges bäst bevarade rokokoaanläggningar med tillhörande köksflygel och trädgårdsmästarbostad. Huvudbyggnaden är öppen för besökare för särskilda visningar på helgerna under sommarmånaderna. Parken är tillgänglig året runt. Den årliga *Svindersviksdagen* inföll den 11 juni och erbjöd ett familjeprogram med visningar av byggnaderna och en rad aktiviteter i utomhusmiljön. Utöver verksamhetsbesöken gjordes ca 70 000 anläggningsbesök i parken.

Tabell 12. Visningar på Svindersvik

	2016		2015		2014	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	56	788	53	809	62	756
Bokade visningar	20	358	20	334	21	367
Bokade skolbesök	3	75	0	0	1	5
Totalt	79	1 221	73	1 143	84	1 128

HÄRKEBERGA KAPLANSGÅRD

Härkeberga kaplansgård i sydvästra Uppland är en välbevarad 1700-talsgård som representerar den mellansvenska gårdstypen med mangårdsbyggnad, fägård och en liten trädgård med fruktträd och perenner. Totalt besökte 1 570 personer gården under 2016, vilket är en minskning med 51 procent jämfört med 2015. Visningar och programverksamhet genomförs av Härkeberga Gille och redovisas inte närmare här.

ARKIV OCH BIBLIOTEK

Nordiska museets arkiv har omfattande och unika samlingar av uppteckningar, svar på frågelistor, arbetarminnen och andra självbiografier, dagböcker, kassaböcker och brev. Flytten av samtliga arkivalier från Garnisonen till museibygnaden på Djurgården under 2015 följdes av att arkivet åter öppnade för allmänheten i januari 2016. Arkivet och biblioteket finns nu i en gemensam expedition samtidigt som arkivalierna och fotosamlingen har en avsevärt bättre förvaring. På så sätt har flytten gett en djupare kännedom

om och en klarare överblick av materialet, vilket ökar tillgängligheten för användare både inom och utom museet.

Tabell 13. **Arkivet**

	2016	2015	2014
Besökare	486	112	869
Volymer framtagna för studium	888	220	1 040
Externt förmedlade bilder	408	400	634

Nedgången under 2015 förklaras av att arkivet var stängt p.g.a. flytt under stora delar av året. Antalet besökare under 2016 präglades av att öppettiderna var begränsade.

Samtliga arkivplaceringar har förts in i databasen Visual arkiv, vilket ger en fullständig överblick av arkivets fulla bestånd för första gången någonsin. Arbetet möjliggjordes genom arkivflytten under 2015 men medförde samtidigt att arkivets öppethållande begränsades till en dag i veckan under stora delar av 2016. Ett annat omfattande arbete var bearbetningen av bilder av Kerstin Bernhard och KW Gullers som ingick i två böcker och en utställning.

Sammanlagt 2 884 bilder ur Nordiska museets samlingar, arkiv och bibliotek finns nu på Wikimedia Commons. Många av dessa bilder användes på Wikipedia och visades där drygt 22 miljoner gånger under året. Detta är en beräknad ökning med ca 75 procent jämfört med 2015. Nordiska museets bilder används i 70 språkversioner av Wikipedia, 15 procent fler än under föregående år.

Tabell 14. **Biblioteket**

	2016	2015	2014
Besökare	3 067	2 970	3 146
Boklån	8 057	6 494	7 026
varav fjärrlån	477	310	263

Biblioteket hade under 2016 ungefär lika många besökare som föregående år trots fler stängda sommarveckor. Antalet utlån ökade markant, vilket förklaras av förbättrad service. Antalet besökare är inte det samma som antalet användare av biblioteket. Under 2016 inkom ca 970 förfrågningar via e-post och telefon.

Nordiska museets bibliotek är Nordens största specialbibliotek för kulturhistoria och omkringliggande ämnen, med material från 1500-talet fram till i dag. Samlingarna speglar museets ämnesområden med nytt och äldre material, specialsamlingar, flera raritets-samlingar och olika typer av publikationer såsom böcker, tidskrifter, broschyrer och reklamtryck. Biblioteket ingår i Sveriges offentliga biblioteksstruktur och är både ett forskningsbibliotek och ett specialbibliotek, öppet för allmänheten. Arbetet med digitalisering, katalogisering och tillgängliggörande fortgår och ökar successivt.

DIGITALA MEDIER

En växande skara av Nordiska museets besökare utgörs av en digital generation. De är vana att kunna hitta information snabbt och enkelt men också, i tilltagande grad, att kunna påverka och inbjudas att delta. Centralt för museets satsning på digitala medier är därför att sträva efter ett mer interaktivt och upplevelseinriktat publikt utbud. Museet vill nå brukarna på deras egna arenor, stimulera dem till nya sätt att använda den samlade kunskapsbanken och berika denna med egna perspektiv och kunskaper. Denna strävan ligger i linje med ambitionen att öka tillgängligheten till museets samlingar.

Här nedan presenteras de digitala medierna utifrån konventionella genrebeteckningar. I praktiken är dessa integrerade. Användaren kan som regel röra sig mellan dem och i ett antal fall kan också ett och samma innehåll presenteras i mer än en kanal.

WEBB

Nordiska museets webbplats, lanserad i sin nuvarande form 2013, knyter samman utställningar, filmer, böcker m.m. i olika *kunskapsområden* och är central för att tillgängliggöra information om samlingar och annat innehåll. Antalet besök har ökat med drygt 11 procent under 2016 jämfört med föregående år. Publikundersökningarna för 2016 visar att 37 procent av de svenska och 13 procent av de utländska museibesökarna har använt webbplatsen inför besöket.

Tabell 15. **Besök på webbplatsen**

	2016	2015	2014
Totalt antal besök	764 698	687 386	590 110
Minuter per besökare	1 min 30 sek	1 min 51 sek	2 min 10 sek
Sidvisningar totalt	1 757 965	1 753 031	1 689 272
Sidvisningar per besökare	2,30	2,55	2,86

I kategorierna "Totalt antal besök" och "Unika besökare" registreras nya besök från samma enhet efter 30 minuter resp. 24 timmar. Ökningen i bägge kan ses i ljuset av det ökade antalet verksamhets- och anläggningsbesök. Vid sidan av Nordiska museets egen webbplats finns flera publikt tillgängliga webbplatser där olika kunskapssteman kommuniceras. De ca 52 000 besöken där är inte inräknade i statistiken ovan.

DIGITALT MUSEUM, VISUAL ARKIV OCH SAGA

Utöver kunskapssidorna på webbplatsen kan besökaren söka i samlingarna via de digitala samlingssystemen *Digitalt museum*, *Visual arkiv* och *Saga*. För att kontinuerligt bredda och fördjupa möjligheten till egna studier är målsättningen att snabbt registrera nyförvärv så att de blir digitalt sökbara.

Tabell 16. **Digitalt museum**

	2016	2015	2014
Antal föremålsposter	347 827	335 907	333 828
<i>Andel av registreringarna i Primus (%)</i>	64	63	63
Antal foto- och bildposter	32 565	30 164	27 586
<i>Andel av registreringarna i Primus (%)</i>	1	0,5	0,5
Antal byggnader	1	1	1
Antal film- och ljudposter	8	8	6
Antal utställningsdokumentationer	32	23	12

Föremålssamlingarna är publikt sökbara i på webbplatsen Digitalt museum, vars bakomliggande förvaltningssystem är Primus. Registreringsnivån för Primus, Visual arkiv och Saga/Libris redovisas i Tabell 2.

I samlingsförvaltningssystemet *Primus* är 100 procent av föremålsposterna registrerade. På webbplatsen *Digitalt museum*, som är en bred plattform som delas av 53 institutioner, kommunicerar med Primus och uppdateras dagligen, är 64 procent tillgängliga för helt öppen sökning. Från och med februari 2016 finns det statistik över antalet sidvisningar av enskilda museers poster. Stiftelsens poster visades ca 560 000 gånger från februari till december. Digitalt museum som helhet visade en ökning med i medeltal 2631 besök per dag under året mot 2 073 besök 2015.

Biblioteket når sina användare på nätet genom den lokala katalogen *Saga* och samarbetet inom *Libris*. Arbetet med digitalisering, katalogisering och tillgängliggörande fortgår och ökar successivt. Under 2016 har museet anslutit bibliotek och förlag till publiceringsdatabasen *DiVA* i syfte att öka den digitala tillgängligheten för äldre och nyare titlar ur samlingarna och den egna bokutgivningen. Arkivförteckningarna registreras löpande i arkivdatabasen *Visual arkiv*. Vissa arkivalier har också publicerats på Digitalt museum och på museets webbplats på särskilda temasidor. Materialet är efterfrågat och har under året blivit avsevärt mer fysiskt tillgängligt via arkivets nya expedition, som efter flytten 2015 finns i museibygnaden.

SOCIALA MEDIER OCH APPAR

Stiftelsen använder främst Facebook, Twitter och Instagram i det mer renodlat kommunikativa digitala arbetet. På Facebook har museet ca 19 500 följare och hade under 2016 i medeltal 460 000 visningar per månad, vilket är en ökning med 148 procent jämfört med 2015. På Instagram är antalet följare ca 15 400, en ökning med 103 procent, och på Twitter ca 7 800. Museet är bland de fem museiorganisationer som har högst engagemangsnivå (följa, gilla, dela) på Facebook och ligger på fjärde plats efter Skansen, Fotografiska och Moderna museet gällande omnämmanden i sociala medier. Ökningarna kan delvis förklaras av en fortsatt strategisk satsning på dagsaktuellt innehåll. Ökningen på Instagram sammanhänger även med det internationella initiativet *52Museums*, ett konto som förvaltas av olika museer i världen, en vecka i taget.

En av de större satsningarna inom sociala medier under 2016 var de samlade insatserna kring jul och Lucia. Särskilt kommunikationen kring luciatraditionen och förlagets bok

Lucia i nytt ljus gav ett bra genomslag, t.ex. genom en 40-procentig ökning av antalet omnämningar i sociala medier i jämförelse med samma månad 2015.

Museets två appar för smarta mobiltelefoner, *Årets dagar* (2013) och *Äppelappen* (2014) laddades ned ca 10 000 gånger under 2016. Apparna inbjuder till interaktion och förmedlar kunskap inom respektive område.

Sex personer från stiftelsen deltog under året i utbildningen *Sweden Digital Identity Program – Steget mot en digital organisation* i syfte att stärka kompetensen på området digitala kanaler och sociala medier. Inom ramen för detta har museet inlett ett samarbete med unga inom Cosplay-rörelsen kring olika aktiviteter kopplade till museets verksamhet och samlingar. Ett konkret resultat är att Cosplay-SM förläggs till Nordiska museet under våren 2017.

DIGITAL INFRASTRUKTUR

Nordiska museet deltar sedan flera år i utvecklingen av de svenska museernas system för digital samlingsförvaltning. Plattformarna *Primus* och *Digitalt museum* är delar av detta "ekosystem", där den senare ger allmänheten direkt tillgång till information om museisamlingarna. Arbetet inom de samnordiska initiativen *KulturNav*, *KulturPunkt* och *Minnen.se* (se nästa avsnitt) har fortsatt under året.

► *KulturNav* är en nod för auktoritetshandling inom kulturarvssektorn. Den är kopplad till *Digitalt Museum*, vilket bl.a. ger möjligheten att skapa dynamiska länkar mellan de biografitexter som finns i *KulturNav* och objektsbeskrivningarna i *Primus*. På så vis kan användarna få ett mer sammanhängande innehåll och mer precisa sökmöjligheter. Under 2016 har Nationella fotografregistret nylanserats och integrationen till *Digitalt Museum* förbättrats. En motsvarande lista över svenska kunligheter har också slutförts.

► *KulturPunkt* är en gemensam plattform för förmedling av innehåll till besökare i utställningar och ute i landskapet genom digitala guider.

DIGITALA INSAMLINGAR

Nordiska museet strävar efter att göra kulturarvet angeläget för alla. För att lyckas krävs en bred delaktighet i museets insamlingar av vittnesmål och berättelser om det samtida Sverige. I linje med detta har Nordiska museet under 2016 intensifierat utvecklingen av insamlingsplattformen *Minnen.se* i samverkan med KulturIT och också drivit två projekt:

► Insamlingen *Mötesplatser* gjordes i samarbete med Sveriges Hembygdsförbund. Som inledning arrangerades ett berättarseminarium den 18 mars och *Stora berättardagen* den 20 mars. Totalt deltog ca 60 personer på seminariet – som avslutades med en paneldebatt – och knappt 1 300 personer på berättardagen.

► Insamlingen *Migrationens röster* har bedrivits i anslutning till ett samarbete med Migrationsverket och även till satsningen *@RefugeeSweden*. Den senare är Instagram-baserad och initierad av *Dagens Nyheter* och kommer att arkiveras vid Nordiska museet.

Migrationens röster har uppenbar samtidsrelevans och fortsätter under 2017 som en del av museets arbete med kvalificerad samtidsdokumentation.

Insamlingsplattformen *Minnen.se* kommer att få fler användningsområden framöver. Ett exempel är att berättelserna från *MIG Talks* (se "Kunskap och samverkan" nedan) publiceras under 2017. Fler användare tillkommer dessutom. En norsk version, *Minner.no*, lanserades under året med Stiftelsen Norsk Folkemuseum som huvudman. Ett samarbete med samma museum har också inletts för att utveckla Minnen till en samnordisk immateriell insamlingsplattform.

FÖRLAGET

Nordiska museet har gett ut tryckt material sedan 1880-talet. Förlaget är en aktiv del av museets publika verksamhet och utgör också en viktig kanal för kunskapsförmedling och forskning. Utgivningen anknyter till museets samlingar och stärker museets satsningar och profilområden.

Tabell 17. **Publikationer Nordiska museets förlag**

	2016	2015	2014
Antal nya titlar	11	7	4
Antal nytryckningar	3	1	7

Tre av 2016 års titlar översattes engelska. Översättningarna redovisas som separata utgåvor i tabellen.

- ▶ I *Lucia i nytt ljus* (på engelska: *Lucia revisited*) sprider Lena Kättström Höök nytt ljus över en väldkänd tradition. Dagens luciafirande är jämförelsevis modernt, tvärtemot många populära föreställningar om en gammal och "ursprunglig" högtid.
- ▶ Katalogen *Tyresö slott* (på engelska: *Tyresö Palace*) ger nya perspektiv på ägande och slottsliv kring 1900. Berättelsen har länge dominerats av markis Claes Lagergren. I realiteten byggde hans slottsprojekt på hustrun Carolines amerikanska kapital.
- ▶ *Kerstin Bernhard* och *KW Gullers* är del två respektive del tre i en serie med mindre fotoböcker som presenterar Nordiska museets fotografiska samlingar. Den förra publicerades i anslutning till Kerstin Bernhard-utställningen *Att fånga ögonblicket*.
- ▶ Skriften *Nordiska museet: Berättelsen om huset* (på engelska: *Nordic Museum: The Story of a Building*) av Elisabet Hidemark och Cecilia Hammarlund-Larsson redogör för museibyggnadens historia och om valda arkitektoniska detaljer.
- ▶ I *Hantverkare i "hemtrefnadens" tid: Kretsen kring Lars Israel Wahlman 1895–1925* berättar Johan Knutsson om de hantverkare som bar upp arkitekten Wahlmans gärning. Boken är rikt illustrerad med originalbilder av museets fotograf Peter Segemark.
- ▶ Årgång 2016 av Nordiska museets och Skansens årsbok *Fataburen* uppmärksammade att Skansen – som fram till 1963 var en del av Nordiska museet – fyllde 125 under året. Boken har ett dubbelt ärende genom att blicka både bakåt och framåt i tid.

► Boken *Lagersbergs säteri: Stiftelsen Lagersberg under 25 år*, av Bengt Nyström m.fl., handlar om säteriets historia och om stiftelsens verksamhet i dag.

Förteckningen ovan beskriver enbart förlagets trycka produktion. Under 2016 har flera steg tagits mot en digital distributionsstruktur, där publiceringsdatabasen DiVA är en central resurs. Förlaget bistår också andra museifunktioner med redaktionellt stöd.

Stiftelsen Nordiska museet arbetar med en kontinuerlig kunskapsuppbyggnad inom sitt verksamhetsområde genom egen insamling, dokumentation och forskning samt i samverkan med universitet, högskolor, museer och andra organisationer. Tjänsten som *Hallwylsk gästprofessor* tillsattes under året i samarbete med Stockholms universitet. Ett utbyte kring forskning och utbildning sker därtill genom *Byggmästare John Mattsons donationsprofessur i möbelkultur vid Linköpings universitet och Nordiska museet*.

Tabell 18. **Kunskap och samverkan**

	2016	2015	2014
Kostnader	-22 182	-20 416	-26 532
Intäkter av statligt bidrag	14 605	13 299	17 632
Övriga intäkter	2 565	4 221	5 273

Regeringens riktlinjer

Stiftelsen Nordiska museet ska öka kunskapen inom sitt verksamhetsområde, bland annat genom att verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor. Vidare ska museet samverka med andra aktörer för att utveckla verksamheten. I detta ingår att verka för att ideella organisationer och andra delar av det civila samhället involveras.

Kvalitativ bedömning

Nordiska museet bedriver en verksamhet som överensstämmer väl med regeringens riktlinjer. Arbetet med forskning och med att öka kunskaperna inom museets breda verksamhetsområde är integrerat i den löpande verksamheten. Museet har haft ett väl etablerat samarbete med såväl universitet och högskolor som museer och andra institutioner, både statliga och privata, alltsedan stiftelsen grundades 1880. Kunskapsutveckling sker också genom egna insamlingar och olika typer av samråd med andra aktörer.

Under 2016 har tillsättningen av den Hallwylska gästprofessuren, flera nya museirelevanta forskningsprojekt samt högaktuella samarbeten med t.ex. Sveriges Hembygdsförbund och Migrationsverket varit utmärkande i kunskapsutvecklingen. Det civila samhället har inbjudits till samverkan kring både utställningar och publika program. Vid sidan av pågående forskning och utbyten med andra museer representerar detta museets höga ambitioner och öppenhet.

KUNSKAPSUPPBYGGNAD, FORSKNING OCH UNIVERSITETSSAMVERKAN

En central del av Nordiska museets kunskapsuppbyggnad sker genom egna insamlingar, undersökningar och förvärv och även genom vård av byggnader, historiska parker och landskap. Dessa aktiviteter beskrivs under rubriken "Museets samlingar" ovan. Ny kunskap skapas också när samlingar och miljöer tillgängliggörs för forskare och andra museer, vilket kan ske bl.a. genom samråd och utlån. Museet driver därtill egna externfinansierade projekt och deltar i breda samarbeten med akademiska institutioner kring forskning, föreläsningar, studiebesök, praktikplatser och handledning. Genom regelbundna fredagsseminarier främjas utbytet med universitet och andra museer samtidigt som sakområden med relevans för samlingarna kan belysas.

► I mitten av augusti tillträdde den *Hallwylska gästprofessorn* med forskningstemat *Människor i Arktis i ljuset av klimatförändringarna*. Tjänsten är resultatet av det samarbete som etablerades under 2015 mellan Nordiska museet och Stockholms universitet kring den Hallwylska professuren i nordisk folklivsforskning från 1918. Genom seminarie- och konferensverksamhet samt etablering av relevanta samarbeten och nätverk skapas en ny plattform för forskning och forskningsförmedling inom forskningsområdet. Projektet söker en bred och gränsöverskridande förståelse av mångvetenskap som inkluderar naturvetenskap, humaniora, kuratoriet och konstnärlig forskning. Detta undersökande arbete kommer att bedrivas i form av seminarier och konferensbidrag men också genom att koordineras med publik verksamhet och en utställning vid museet.

► Samarbetet med avdelningen för etnologi vid Stockholms universitet i det fleråriga forskningsprojektet *Vardagens bilder och berättelser: Ett projekt kring kulturella omvandlingar i Nordiska museets samlingar*, med finansiering från Vitterhetsakademien och Riksbankens Jubileumsfond, har påbörjats. Bland projektets aktiviteter ingår att tillgängliggöra betydande delar av fotografen Gunnar Lundhs samling. Detta arbete har inletts med digitaliseringen av en stor mängd kontaktkartor och kommer att både spridas till en bred publik genom Digitalt museum och bilda bas för projektets analysarbete. Kombinationen av digitalisering och metodutveckling ger projektet möjlighet att skapa djupare kunskaper om museets bildsamlingar och frågelistor generellt.

► Projektet *Collecting Social Photography* har påbörjats och en första fas redan avslutats. Bakgrunden är de förändringar gällande funktioner och innebörder som fotografier har fått i sociala medier, något som starkt påverkar hur museer och arkiv måste arbeta för att kunna dokumentera samtiden. Projektets syfte är att utveckla metoder för insamling och bevarande av digitala vardagsbilder. Under 2015 beviljade Nordisk kulturfond medel till en förstudie. Under 2016 beviljade Kungl. Vitterhetsakademien och Riksbankens Jubileumsfond över fem miljoner kronor till ett samarbete mellan Nordiska museet (huvudman), Stockholms läns museum, Finlands fotografiska museum, Aalborgs stadsarkiv och Stockholms universitet. Projektet beräknas pågå fram till början av 2020.

► Arkivet deltar fortsatt aktivt i det språkteknologiska forskningsprojektet *Swe-Clarín* vid Göteborgs universitet med fokus bl.a. på Nordiska museets skannade och OCR-märkta frågelistsvar. Arkivets material bedöms ha en mycket stor forskningspotential.

- ▶ Nordiska museets forskning inom området *naturbruk*, med fokus på kulturväxternas historia, är förlagd till Julita gård. Forskningen kännetecknas av tvärvetenskaplighet och inkluderar bl.a. molekylärgenetisk metodik. Särskilda projekt behandlar lantsorter av spannmål, historiska växtsjukdomar, humle, historiska köksväxter och träslogsbestämning i jordbruksredskap.
- ▶ Julita gård deltar också i ett forskningsprojekt om skötsel av historiska parker, lett av Institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet. Studenter i landsbygdsutveckling vid Sveriges lantbruksuniversitet har gjort fördjupande exkursioner på anläggningen.
- ▶ Ett avtal gällande kartläggning av genetisk mångfald och projektledning av insamling av vegetativt förökade nyttoväxter finns mellan Nordiska museet och SLU och *Programmet för odlad mångfald (POM)*. Forskningen är tvärvetenskaplig och förenar genetik, etnobiologi, agrarhistoria och livsmedelshistorik. Syftet är att integrera human- och naturvetenskapliga perspektiv och målet att bidra till en bredare historieskrivning.
- ▶ Forskningsprojektet *Sverige i det globala samhället* avslutades under 2016. Utgångspunkten har varit den världspostkongress som hölls i Stockholm 1924 och syftet att visa hur Sverige och "det svenska" presenterades i detta för sin tid stora internationella sammanhang. Den sista forskningsartikeln i projektet publiceras under 2017.
- ▶ Den 13 maj hölls Tyresö historiedag på Tyresö slott i ett samarbete mellan Tyresö kommun, Södertörns högskola och Nordiska museet. Ett femtiotal historielärare från Stockholmsregionen deltog.

UTLÅN

Betydande resurser lades på handläggning av utlån även under 2016. Totalt hanterade ett fyrtiotal låneärenden, inklusive förfrågningar, utlån, omlån och återlämningar. Utlånen utgör en viktig del i samverkan med andra museer. Utbytet särskilt med lokala och regionala museer har därtill en pedagogisk funktion, där de lokalt ansvariga får råd om utställningen av de aktuella föremålen. Ett viktigt nätverk upprätthålls på detta vis. Låntagarna finns i Stockholmsområdet, övriga Sverige, Norden och Europa.

Under året har föremål ur Nordiska museets samlingar visats bl.a. på utställningar om August Strindberg vid Musée Cantonal des Beaux-Arts i Lausanne, om konstnären Julius Kronberg vid Prins Eugens Waldermarsudde och om kungliga väskor på Tassenmuseum i Amsterdam. I Stockholmsområdet utmärker sig två större utlån till utställningar som visas över tre år: Historiska museets *History Unfolds* och Sjöhistoriska museets *Resenärerna*. Flera lån i övriga landet har förlängts, bl.a. till Läckö slott (Nationalmuseum), Hälsinglands museum och Forum för levande historia.

Tabell 19. Utlån

	2016	2015	2014
Antal utlån	9	19	13
Antal föremål	63	149	43
Antal arkivalier	22	21	0

Räknat i siffror har museet under 2016 gjort nio utlån till nio olika museer och institutioner för utställningsändamål. Fem av dessa har gått till Stockholmsområdet, två till övriga landet och två till andra länder. Även om antalet utlån under 2016 var mindre än 2015 så är trenden tydlig: Intresset för lån ur museets samlingar ökar liksom den arbetstid som läggs på faktiska utlån och förfrågningar, då utlånen blir mer komplexa och förfrågningarna får mer utredande karaktär. Arbetet med att effektivisera och standardisera låneprocessen, oberoende av föremålstyp, har därför fortsatt under året.

NATIONELL SAMVERKAN, STÖD OCH RÅDGIVNING

Som nationellt kulturhistoriskt museum har Nordiska museet en bred och djup kunskap inom verksamhetsområdet. Samverkan sker inom en rad områden och museets personal deltar kontinuerligt i olika samverkansgrupper, exempelvis i de nationella nätverken för samtidsdokumentation DOSS (Dokumentation av samtida Sverige). Museet representeras i styrelserna för bl.a. Stiftelsen Strindbergsmuseet, Stiftelsen Skansen, Sveriges Järnvägsmuseum, Kungliga Djurgårdens Intressenter samt i flera forskningsrelaterade nätverk och forskningsråd, däribland TAM-Arkiv och Karolinska institutet. Museet tar också löpande emot studiebesök och ger råd och utbildningar i föremålshantering för andra museer. Ett exempel är den fördjupningskurs i bildbevarande som hölls tillsammans med Stockholms läns museum under hösten.

Viktiga samverkansparter finns även i det civila samhället. Museet har under flera år representerats i styrelsen för Mångkulturellt centrum men särskilt viktigt under 2016 har ett nytt samarbete med Migrationsverket på temat *Norden i dag* varit. Ett uttryck är delprojektet *MIG Talks*, där en central utgångspunkt är att synliggöra människorna bakom migrationsstatistiken. Till formen är MIG Talks en serie dialoger mellan olika organisationer och migranter. Under våren och hösten 2016 stod Nordiska museet värd för fyra sådana samtal med ambitionen att markera sin betydelse i de samhälleliga och kulturella omvandlingsprocesser som Sverige och Norden står inför och också verka för att ge en mångfacetterad, nyanserad och vederhäftig bild av migration och integration. Nordiska museet har ett långsiktigt perspektiv på detta arbete som utgår ifrån de samlingar och kunskapsbanker som museet äger och förvaltar.

Med en besläktad ambition har Nordiska museet deltagit i Migrationsverkets projekt *Värdig väntan*. Asylsökande erbjuds möjlighet att praktisera hos företag och organisationer för att få en meningsfull sysselsättning under väntan på besked i sina respektive asylärenden. Museet på Djurgården har under året tagit emot två praktikanter.

Myndighetsuppdraget att handlägga exportärenden av äldre möbler och andra föremålsgrupper är en annan angelägen, nationell samverkansuppgift. Under året hanterades 260 sådana utförelseärenden. Ca 75 förfrågningar om utförelse har mottagits och förhandsbedömningar har vidare gjorts inför sex auktioner.

Samverkan har också skett kring det publika evenemanget *Ostfestivalen*. Festivalen är ett samarrangemang med Sveriges tekniska forskningsinstitut, där Nordiska museet är värd och berättar om ostens kulturhistoria.

INTERNATIONELLT UTBYTE OCH SAMARBETE

Stiftelsen Nordiska museet har ett brett internationellt samarbete med kontakter i när och fjärran. I närregionen skapar det nordiska museidirektörsnätverket och det nordiska samtidsnätverket Norsam samt Network of Museums in the Baltic förutsättningar för utbyten på institutionell nivå. Det senare nätverket har det uttryckliga syftet att öka kontakterna med andra samhällssektorer. Museet representeras också i styrelsen för Moesgaard museum i Århus och i en utredning om ett nytt museum i Köpenhamn tillsatt av den danska kulturministern. Bredare utbyten och samarbeten organiseras genom dels COMCOL, som är det internationella museirådet ICOM:s Committee on Collecting, dels kommittén för *vernacular architecture* inom International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) samt inom styrelsen för rådets svenska sektion.

Flera digitala samverkansaktiviteter har nämnts under rubriken "Digitala medier" ovan. Erfarenheterna av Nordiska museets arbete med digitala tekniker är överlag efterfrågade och museet får löpande förfrågningar om att delta i seminarier och workshops. Museet samverkar även här med myndigheter, museer, ideella föreningar och andra organisationer, både inom och utanför Sverige. Under hösten genomfördes seminariet *Den delaktiga besökaren*, om digital delaktighet och museer, där bl.a. forskningsrapporten *Digitalt museiengagemang: Centrala museer och museibesökare i sociala medier* presenterades. Utvecklingen av det samnordiska systemet för digital förvaltning av samlingsrelaterad information har därtill fördjupats ytterligare inte minst genom att Nordiska museet är delägare i det icke-kommersiella företaget KulturIT.

Fler samarbeten syftar till att förbättra museilandskapets infrastrukturer:

► Nordiska museet deltog under 2016 i ett samarbete, initierat av Riksantikvarieämbetet, om att pröva nyttan av tre standarder som rör kontroll, packning och transport av kulturföremål. Dessa standarder kan ge stora effekter på sikt genom att integreras i förvaltningsplaneringen samt utgöra stöd i upphandlingar och kompetensutveckling. Se rubriken "Förvaring och vård" ovan.

► Museet har påbörjat ett skandinaviskt samarbete för att samordna och skapa gemensamma ämnesordlistor i KulturNav i syfte ge besökare från hela Skandinavien en gemensam sökterminologi och väg in i museisamlingarna. Se "Digitala medier" ovan.

► Det nordiska projektet *Collecting Social Photography*, med Nordiska museet som huvudman, har påbörjats och en första fas redan avslutats. Se avsnittet "Kunskapsuppbyggnad, universitetssamverkan och forskning" ovan.

► Nordiska museet har fortsatt att engagera sig i den årligt återkommande konferensen *Museums and the Web*, bl.a. genom att vara representerad i domarpanelen som presenterar resultatet i tävlingen Best of the Web Awards.

I en rådgivande funktion deltar Nordiska museet med sakkunskap i planeringen av utställningarna i det nya The Nordic Heritage Museum i Seattle. Till samarbetet hör också kommande utlån av föremål.

Arkivets samverkan med Scandinavian Department vid University of Wisconsin fortgår. Under året har två förfrågningar om särskilt stöd för arkivforskning inkommit med förväntade, längre forskningsvistelser i Stockholm under 2017.

Nordiska museet ska vara ett museum för alla. Det betyder att alla ska kunna känna sig representerade och kunna ta del av det museet erbjuder. Merparten av de pedagogiska resurserna läggs på skolverksamheten i syfte att nå alla samhällsgrupper. Museet i sin helhet ska vara tillgängligt och samlingarna ge utrymme för att lyfta olika perspektiv i syfte att visa samhällets mångfald. Både *barn* och *mångkultur och mångfald* är centrala insatsområden i arbetet med museets nya publikmål för de kommande åren. Detta arbete har fortsatt under 2016 genom initiativ och förändringar på alla organisatoriska nivåer, inte minst genom allokering av resurser till nya tjänster och kompetensutveckling på chefsnivå. I den pågående utvecklingen av Stiftelsen Nordiska museets varumärke är ett vardagligt tilltal formulerat och verksamhetens fokus förskjuts från "svenskt" i riktning mot "nordiskt".

För att samla de övergripande perspektiven redovisas även tillgänglighetsarbetet här nedan. Internationella samarbeten och utbyten redovisas däremot tillsammans med övrig samverkan under rubriken "Kunskap och samverkan". Det pedagogiska arbetet med målgruppen barn redovisas under rubriken "Aktiviteter för barn och skola".

Regeringens riktlinjer

Stiftelsen Nordiska museet ska i sin verksamhet integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete.

Kvalitativ bedömning

Stiftelsen Nordiska museets bedömning är att dessa övergripande perspektiv är integrerade i museets verksamhet. Museet arbetar allmänt för att perspektiven ska beaktas tidigt i de olika interna arbetsprocesserna, från val av teman till utställningar, insamling, bildval och textproduktion till rekrytering av medarbetare.

Under 2016 har ett flertal nya konkreta initiativ tagits. Barnaktiviteter finns numera på varje våning av museet på Djurgården och på Julita gård har familjeaktiviteterna utvecklats ytterligare. Ett nytt årskort erbjuder barnfamiljer generösa villkor för besök under hela året och särskilt i samband de större barnspecifika programmen. I utställningen Nordiskt ljus visas mångfalden ljustraditioner i dagens Sverige och Nordiska museet har därtill ingått i ett samarbetet med Migrationsverket kring MIG Talks och flera relaterade projekt. Generalplanen för museibyggnaden beskriver förändringar i den fysiska miljön som syftar till att väsentligt förbättra tillgängligheten för flertalet målgrupper, inte minst för barn samt besökare med funktionsnedsättning.

TILLGÄNGLIGHET

Arbetet med tillgänglighet innebär bl.a. att underlätta för människor att fysiskt kunna ta sig in i och runt i museet. Museet och dess kulturmiljöer består av gamla kulturbyggnader, varför möjligheten till anpassning delvis är begränsad, men i samband med ombyggnader och renoveringar är frågorna om tillgänglighet alltid integrerade. Under 2016 analyserades hela museibygnaden ur ett tillgänglighetsperspektiv, ett arbete som har sammanställts in en särskild rapport. Dessa frågor är centrala också i generalplanen för utvecklingen av den fysiska miljön.

Audioguiden till alla större utställningar ingår i entréavgiften. De språk som erbjuds är svenska, finska, engelska, tyska, franska, spanska, italienska, ryska, arabiska och mandarin. Ett särskilt höjdpunktsspår för hela museet kan också väljas på lätt svenska eller i en version för barn. Produktionen av fyra nya språk av detta spår har påbörjats: förutom finska, som blev klart till sommaren, även mandarin, arabiska och italienska. En syntolkad version av audioguiden för utställningen *Modemakt* kan lånas i museets reception eller laddas ned från museets webbplats. Denna erbjuder också tal, teckenspråk och lättläst svenska samt funktioner för läsare med nedsatt syn. Försök pågår kring att helt digitalisera ett av besöksspåren på Julita gård – hittills fem med planer på två ytterligare – för att undersöka om audioguiden där kan flyttas över till besökarens mobiltelefon.

Nordiska museet har ambitionen att alltid kunna erbjuda och ständigt utveckla skolprogram som är anpassade för gruppen elever med särskilda behov. Visningar planeras i samråd med lärarna i syfte att stimulera elevernas upptäckarglädje. Även vuxna personer med särskilda behov bokar visningar. I ett samarbete med Stockholms stad erbjuder Nordiska museet visningar för vuxna boende i gruppboende.

Även visningarna för personer med en demensdiagnos fortsatte under 2016. Visningarna anordnas i *Folkhemslägenheten* och har visat sig fungera mycket bra som minnesväckare. En speciell lånelåda, med material från folkhemsepoken, finns för boenden och dagverksamheter med inriktning på demens.

JÄMSTÄLLDHET OCH MÅNGFALD

Stiftelsen Nordiska museet strävar efter att beakta ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv i både arbetssätt och innehåll. Inte minst viktigt är det att nå nya målgrupper, varför museet även under 2016 har valt att annonsera på flera av de språk som är vanliga i dagens Sverige. Ett särskilt bevakningsområde är Sápmi. Under året deltog museet bl.a. i ett föreläsningssprogram och en *hearing* arrangerad av Stockholms Sámesearvi på samernas nationaldag den 6 februari.

Mångfaldsperspektiven är inte nya för Nordiska museet. Sedan 2003 ansvarar en intendent specifikt för frågor rörande nationella minoriteter, mångfald och kulturmöten och sitter med i referensgrupperna för olika forskningsprojekt. Museet representeras också i styrelsen för Mångkulturellt centrum i Botkyrka. Dessa aktiviteter, liksom en kontinuerlig närvaro i sociala medier i anslutning till händelser och dagar med anknytning till mång-

fald och mänskliga rättigheter, manifesterar museets ambitioner. Så också berättelsen om mångfalden av ljustraditioner i utställningen *Nordiskt ljus*, utställningen *Migrationens ansikte* som helhet samt det faktum att föreningen Livstycket, baserat i Tensta, arrangerade sin vårmarknad på Nordiska museet i maj månad.

En viktig dimension i det övergripande mångfaldsarbetet rör de specifika frågorna om migration. Flyktingströmmarna under 2015 och början av 2016 har aktiverat centrala funktioner i Nordiska museet, varav samtidsdokumentationen är en. Insamlingarna av muntliga vittnesmål och den fotografiska dokumentationen har redan nämnts. Museet planerar därtill fler insatser, delvis inom ramen för samarbetet med Migrationsverket. Se avsnittet ”Nationell samverkan, stöd och rådgivning” ovan.

MUSEET SOM ARBETSPLATS

Ambitionen att Nordiska museet ska vara ett museum för alla handlar också om den egna organisationen. Museets diskrimineringspolicy *En arbetsplats för alla* lägger grunden till aktiva insatser gällande mångfald och jämställdhet inom alla områden, från lön, lönekartläggning, föräldraledighet, arbetstid, mötesplanering och arbetsmiljö till rekrytering, kompetensutveckling, chefsutbildning och organisation. Därtill ska museet vara en kreativ och lustfylld arbetsplats med tydliga mål och riktlinjer, där medarbetarna är delaktiga i både löpande och långsiktig planering.

Under 2016 har museets medarbetare, med stöd av externa parter, medverkat i arbetet med att konkretisera museets framtidsvision i form av en ny varumärkesplattform samt en strategisk plan för åren 2017–2023. Planen ska ses som en nytolkning av grundaren Artur Hazelius vision och arv. Under året har också arbetet med att förfina och stärka organisationen, bemanningen, arbetssätten och de kreativa samarbetsformerna fortlöpt som stöd i utvecklingen av stiftelsens hela verksamhet. Denna utveckling innefattar att öka produktiviteten och målinriktningen gällande museets erbjudanden och värderingar, vilket i sin tur syftar till att attrahera fler besökare och differentiera museiupplevelsen.

Rapport från oberoende revisor

Till Kulturdepartementet

Jag har granskat Verksamhetsberättelsen 2016 för Stiftelsen Nordiska museet (Redovisningen). Redovisningen har upprättats av nämnden och styresmannen.

Nämnden och styresmannens ansvar för redovisningen

Det är nämnden och styresmannen som har ansvaret för Redovisningen och för att den upprättas i enlighet med villkor ställda i regeringsbeslut för 2016.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att göra ett uttalande om denna Redovisning på grundval av min granskning. Jag har utfört granskningen enligt ISAE 3000. Denna standard kräver att jag följer yrkesetiska krav samt planerar och utför granskningen för att rimligt försäkra mig om att Redovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

Granskningen innefattar att genom olika åtgärder inhämta bevis om belopp och annan information i Redovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i Redovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande. Granskningen har begränsats till översiktlig analys av Redovisningen och underlag till denna, stickprov på underliggande dokumentation samt förfrågningar till stiftelsens personal.

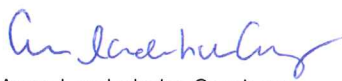
Uttalande

Enligt min uppfattning har det inte framkommit några omständigheter som ger mig anledning att anse att nämnden och styresmannens Redovisning inte i allt väsentligt upprättats i enlighet med ställda villkor enligt regeringsbrev för 2016 samt att mål, återrapporteringskrav och uppdrag inte redovisas i enlighet med ovanstående villkor.

Redovisningsgrund

Redovisningen har upprättats för att Stiftelsen Nordiska museet ska uppfylla kraven från Kulturdepartementet. Den är kanske därför inte lämpliga för andra syften.

Stockholm den 8 februari 2017

Anna Landerholm Granberg
Auktoriserad revisor

Nordiska museets och Skansens Vänner är en av Sveriges äldsta vänföreningar. Under 2016 har ett rikt program genomförts för att närmare lära känna Nordiska museets verksamhet. Museets personal har varit engagerad i samband med specialvisningar av utställningarna *Rejält retro*, *Migrationens ansikte*, *Nordiskt ljus* samt vid en visning av Svindersviks gård.

Vänföreningen är ett stöd för Nordiska museet i dess verksamhet. 2016 års finansiella bidrag gick till nytt tyg på stolarna i ett av rummen i paviljongen på Svindersvik samt till att kopian av porträttet av Catarina Charlotta De Geer får en ny ram. Vid Tyresö slott får också soffor och stolar i Gula salongen nytt sidentyg. Resestipendiet till en medarbetare vid museet användes för att delta i The Attingham Summer School i England. Syftet var att få nya kunskaper inför arbetet med att utveckla Nordiska museet och dess slott och gårdar såväl antikvariskt som publikt och pedagogiskt.

Medlemmar i vänföreningen volontärer, i samförstånd med museets personal och de fackliga organisationerna, vid olika program och evenemang. Dessa insatser uppskattas mycket av Stiftelsen Nordiska museet.

NORDISKA MUSEET

Tyresö slott
Foto Peter Segemark
Nordiska museet

节日，让我们跳着舞欢送圣

日，我们将举行“移走圣诞树”传统活
别圣诞季。欢送活动从下午2点开始
圣诞树唱歌跳舞，并迎接圣诞老人的
圣诞季说再见。带上您的家人，让我
们，一起度过这一历史性的午后时刻

Julkampanj på kinesiska
Foto Peter Segemark
Nordiska museet

Att fånga ögonblicket
Foto Kerstin Bernhard
Nordiska museet

Ljusresan
Foto Karolina Kristensson
Nordiska museet

Nordiskt ljus
Foto Karolina Kristensson
Nordiska museet

Sommarkampanj
Form Hummingbirds

NORDISKA MUSEET

Stiftelsen Nordiska museet
Box 27820
115 93 Stockholm

www.nordiskamuseet.se